

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Cahier 2015-9

De Nationale Veiligheidsindices vertaald naar regionaal niveau

Een verkenning van de mogelijkheden

R.H. de Cuyper
G. Weijters
S.J. Vergouw
R.P.W. Jennissen

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Inhoud

Samenvatting – 5

1 Inleiding – 9

- 1.1 Wijze van uitvoering – 10
- 1.2 Opbouw van het rapport – 10

2 Mogelijkheden voor regionalisering – 11

- 2.1 Overkoepelende knelpunten en beslissingen – 11
 - 2.1.1 Niveau van regionalisering – 11
 - 2.1.2 Het probleem van weinig voorkomende delicttypen – 11
 - 2.1.3 Regionaliseren naar pleegplaats of woonplaats – 13
 - 2.1.4 IJkjaar regionalisering en het aantal jaren terugkijken – 14
- 2.2 Criminaliteitsindex – 14
 - 2.2.1 Doodsoorzakenstatistiek (moord en doodslag) – 15
 - 2.2.2 Door de politie geregistreerde misdrijven (alle andere delicttypen) – 16
 - 2.2.3 Veiligheidsmonitor (gewelddelicten) – 16
 - 2.2.4 WVL-onderzoek (rijden onder invloed) – 17
 - 2.2.5 De samengestelde criminaliteitstrend – 18
- 2.3 Regionalisering overlastindex en index voor onveiligheidsbeleving – 19
 - 2.3.1 De overlastindex – 19
 - 2.3.2 De index voor onveiligheidsbeleving – 19
- 2.4 Overzicht van de geregionaliseerde indices – 20

3 Voorbeeld van regionalisering voor drie gemeenten – 23

- 3.1 Gemeente Amsterdam – 23
 - 3.1.1 Criminaliteitsindex – 23
 - 3.1.2 Overlastindex – 26
 - 3.1.3 Index onveiligheidsbeleving – 27
- 3.2 Gemeente Groningen – 28
 - 3.2.1 Criminaliteitsindex – 28
 - 3.2.2 Overlastindex – 31
 - 3.2.3 Index onveiligheidsbeleving – 32
- 3.3 Gemeente Bedum – 33
 - 3.3.1 Criminaliteitsindex – 34
 - 3.3.2 Overlastindex – 36
 - 3.3.3 Index onveiligheidsbeleving – 36
- 3.4 De regionalisering van de NVI – 36

4 Slotbeschouwing – 39

Summary – 43

Literatuur – 47

Bijlagen

- 1 Samenstelling begeleidingscommissie — 49
- 2 Regionalisering naar basisteamniveau — 51
- 3 Berekening van de samengestelde criminaliteitsindex — 53
- 4 Voorbeeld van regionalisering naar drie gemeenten — 55
- 5 Vernielingen en delicten tegen de openbare orde in de gemeente
Bedum — 59
- 6 Gemeenten waarvoor de NVI geregionaliseerd kan worden — 61

Samenvatting

Achtergrond

In dit onderzoek is bekeken of de Nationale Veiligheidsindices (NVI), die eerder op landelijk niveau zijn ontwikkeld, ook te regionaliseren zijn naar gemeenteniveau. De NVI bieden inzicht in de ontwikkelingen in criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving. Voor de NVI worden zowel registratiedata als data van slachtofferenquêtes gebruikt om een beeld te krijgen van de veranderingen in sociale veiligheid. Een belangrijke bijdrage van de indices aan de bestaande literatuur is dat per delicttype is onderzocht wat de beste databron is om het betreffende delict te meten. Op deze manier is op een zo betrouwbaar mogelijke manier inzicht verkregen in de ontwikkelingen in de sociale veiligheid in Nederland. Bij de ontwikkeling van de NVI op landelijk niveau is rekening gehouden met de wens van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om de indices te regionaliseren naar een lager regionaal niveau. Dit onderzoek is uitgevoerd om te bestuderen in hoeverre de NVI geregionaliseerd kan worden, naar welk niveau dan en tegen welke problemen wordt aangelopen als de NVI wordt geregionaliseerd. Om een juist beeld te krijgen van de mogelijkheden tot regionalisering zijn er in dit onderzoek drie voorbeelden uitgewerkt. Er is daarbij gekozen voor een regionalisering naar een G4-gemeente (Amsterdam), een G32-gemeente (Groningen) en een kleine gemeente (Bedum). De centrale onderzoeksvraag van dit haalbaarheidsonderzoek was:

In hoeverre kunnen de in de NVI ontwikkelde indices voor criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving op een betrouwbare wijze op regionaal niveau worden weergegeven?

Overwegingen en beslissingen bij de regionalisering van de NVI

Bij het regionaliseren van de NVI is een aantal punten in overweging genomen. Eerst is er bepaald naar welk niveau de NVI geregionaliseerd moest worden. Daarbij is het van belang dat belanghebbenden, zoals de gemeente en politie, de behoefte hebben om de NVI naar het betreffende niveau te regionaliseren en dat zij hun (veiligheids)beleid aan de hand van de NVI kunnen toetsen. Vanuit de VNG is er de wens om de NVI te regionaliseren naar gemeenteniveau. Ook is er navraag gedaan bij de politie om de NVI te regionaliseren naar een regionaal niveau dat door de politie wordt gehanteerd (zoals het niveau van basisteams of politiedistricten). Vanuit de politie is er geen onmiddellijke wens om de indices te regionaliseren. Er is in dit haalbaarheidsonderzoek dan ook voor gekozen om enkel te regionaliseren naar gemeenteniveau. Er wordt in het rapport wel kort ingegaan op de mogelijkheden om de NVI te regionaliseren naar het niveau van basisteams bij de politie. Vervolgens is ingegaan op het omgaan met weinig voorkomende delicten. Het weergeven van trends van delicten die weinig voorkomen kan er toe leiden dat bij een kleine toe- of afname in het aantal delicten onjuiste conclusies worden getrokken over de ontwikkeling van een bepaald delicttype. In dit onderzoek zijn meerdere manieren besproken over het omgaan met weinig voorkomende delicten. Vanwege de (praktische) bezwaren van de voorgestelde methoden is ervoor gekozen om in plaats van indexcijfers absolute aantallen te presenteren van delicten die weinig voorkomen.

Een derde punt van overweging was het regionaliseren van de NVI naar pleegplaats van het delict, naar woonplaats van de dader of naar woonplaats van het slachtoffer. Voor het toetsen van het veiligheidsbeleid is het voor gemeenten met name interessant om te weten welke delicten in de gemeente worden gepleegd. Bovendien worden delicten veelal geregistreerd op basis van pleegplaats waardoor het ook vanuit praktisch oogpunt aan te bevelen is om pleegplaats als uitgangspunt te nemen. Hier is in het haalbaarheidsonderzoek dan ook voor gekozen.

De laatste overweging in het onderzoek betrof het jaartal waaraan de cijfers van de regionalisering geijkt worden. Bij de landelijke NVI is er gekozen voor 2012 als ijkjaar. Om de consistentie in de rapportage te waarborgen was het wenselijk geweest om de cijfers van de regionalisering ook te ijken aan 2012. Gegevens van de Veiligheidsmonitor – een belangrijke databron voor de NVI – bleken in 2012 echter niet beschikbaar te zijn voor een groot aantal gemeenten. Omdat er in 2013 voor een groter aantal gemeenten cijfers beschikbaar zijn, is gekozen om 2013 als ijkjaar te nemen.

Databronnen van de NVI

De databronnen die worden gebruikt voor de NVI zijn: de politieregistratie, de Veiligheidsmonitor, de doodsoorzakenstatistiek en onderzoek naar rijden onder invloed van alcohol van de dienst Water, Verkeer en Leefomgeving van Rijkswaterstaat (WVL). Per databron is gekeken in hoeverre deze een regionalisering naar gemeenteniveau toelaat.

De cijfers uit de politieregistratie zijn te regionaliseren naar alle gemeenten in Nederland. Ook worden de cijfers van de politie geregistreerd naar pleegplaats en kunnen er vanaf 2005 trends in criminaliteit worden weergegeven.

De gegevens van de Veiligheidsmonitor zijn sinds 2012 beschikbaar voor de gemeenten met meer dan 70.000 inwoners en voor de (kleinere) gemeenten die hebben deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor. De cijfers die afkomstig zijn uit de Veiligheidsmonitor zijn moeilijk te regionaliseren naar pleegplaats. Om die reden is er voor gegevens die afkomstig zijn uit de Veiligheidsmonitor een uitzondering gemaakt: deze gegevens worden geregionaliseerd naar woonplaats van het slachtoffer in plaats van de pleegplaats. Uit analyse van IVM-data weten we dat ongeveer 80% van de slachtoffers van geweldsdelicten dit overkomt in de eigen woonplaats en dat dit percentage over de tijd heen weinig varieert. Daarom wordt de ontwikkeling van delicttypen die zijn gemeten met de Veiligheidsmonitor correct beschreven.

Gegevens uit de doodsoorzakenstatistiek zijn beschikbaar voor de 25 grootste gemeenten van Nederland. Voor de overige gemeenten zijn deze cijfers niet beschikbaar en moet er bij de regionalisering van de NVI worden teruggevallen op cijfers op het niveau van het COROP-gebied. Het COROP-gebied volgt de grenzen van de gemeenten en zit, wat betreft omvang van het gebied, tussen gemeente en provincie in. Moord- en doodslagcijfers worden ook geregistreerd naar pleegplaats en worden in dit onderzoek weergegeven vanaf 2005.

De gegevens die afkomstig zijn uit het onderzoek van WVL zijn weergegeven vanaf 2005 en alleen beschikbaar op provincieniveau. In dit onderzoek worden delicttypen die zijn gebaseerd op deze databron dan ook niet geregionaliseerd op het niveau van de gemeente, maar op provincieniveau.

Het regionaliseren van de indices

De databronnen zijn bepalend voor de mate waarin de indices van criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving geregionaliseerd kunnen worden. De samengestelde criminaliteitsindex is gebaseerd op gegevens van zowel de politie als de Veiligheidsmonitor. In deze samengestelde index worden gegevens over geweldsdelicten, zedendelicten, vermogensdelicten met geweld, inbraken, diefstallen en vernielingen en delicten tegen de openbare orde gecombineerd. Deze delicten omvatten 80% van de totale door de politie geregistreerde criminaliteit. Hoewel de politiecijfers voor alle gemeenten beschikbaar zijn, zijn de gegevens uit de Veiligheidsmonitor alleen beschikbaar voor de gemeenten met meer dan 70.000 inwoners en voor de gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM. Dit betekent dan ook dat de samengestelde criminaliteitsindex alleen naar deze gemeenten geregionaliseerd kan worden. De voorbeelden die in dit haalbaarheidsonderzoek zijn uitgewerkt, laten zien dat de regionalisering van de samengestelde criminaliteitsindex naar de gemeenten Amsterdam en Groningen geen probleem vormt, maar voor een kleinere gemeente, zoals de gemeente Bedum, is regionalisering van de samengestelde criminaliteitsindex minder goed mogelijk. Bij een eenmalige deelname van de gemeente aan de VM sinds 2012 – zoals het geval is bij de gemeente Bedum – moeten cijfers over geweldsdelicten uit ontbrekende jaren geïmputeerd worden om toch een trend over de hele periode te kunnen laten zien. Bij imputatie worden ontbrekende gegevens ingevuld met verwante of geschatte waarden. Voor gemeenten die niet hebben deelgenomen aan de VM sinds 2012 is het niet mogelijk om de samengestelde criminaliteitsindex te regionaliseren.

Uit een inventarisatie van de gemeenten uit 2014 blijkt dat de samengestelde criminaliteitsindex zonder meer te regionaliseren is voor 58 gemeenten. Voor 145 gemeenten is de samengestelde criminaliteitsindex te regionaliseren, maar is imputatie van de VM-gegevens nodig. Voor 200 gemeenten is de samengestelde criminaliteitsindex momenteel niet te regionaliseren, aangezien deze gemeenten vanaf 2012 nog niet hebben deelgenomen aan de VM.

Behalve de samengestelde veiligheidsindex worden ook trends van losse delicttypen weergegeven. De delicttypen zeden, vermogen met geweld, inbraken, diefstallen, vernielingen en delicten tegen de openbare orde, verkeersmisdrijven (doorrijden na een ongeval), drugs- en wapenmisdrijven zijn gebaseerd op politiecijfers en daardoor te regionaliseren naar alle gemeenten in Nederland. Cijfers over geweldsdelicten zijn enkel te regionaliseren naar de 70.000+ gemeenten en gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM. De moord- en doodslagcijfers zijn gebaseerd op de doodsoorzakenstatistiek en daardoor te regionaliseren voor de 25 grootste gemeenten. Voor de overige gemeenten moeten deze cijfers gepresenteerd worden op het niveau van het COROP-gebied. Het verkeersmisdrijf 'rijden onder invloed' is enkel weer te geven op het niveau van de provincie, omdat dit delicttype is gebaseerd op het onderzoek van WVL.

Naast de criminaliteitsindex, bestaat de NVI ook uit een overlastindex en een index onveiligheidsbeleving. De overlastindex is volledig gebaseerd op gegevens van de Veiligheidsmonitor. Hierdoor is deze index alleen te regionaliseren voor de 70.000+ gemeenten en voor de overige gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM. Voor het weergeven van een trend van overlast is het echter wel belangrijk dat inwoners van een gemeente ten minste tijdens twee metingen betrouwbaar zijn waargenomen in de VM. Bij de uitgewerkte voorbeelden bleek dit het geval te zijn voor de gemeente Amsterdam en de gemeente Groningen. Voor de gemeente Bedum kon de trend van overlast niet worden weergegeven, omdat de gemeente sinds 2012 maar één keer heeft meegedaan aan de VM.

De index onveiligheidsbeleving is, net zoals de overlastindex, volledig gebaseerd op cijfers van de Veiligheidsmonitor. De problemen die zich voordoen bij de regionalisering van de overlastindex spelen ook bij de regionalisering van de index van onveiligheidsbeleving. Dit betekent concreet dat de index onveiligheidsbeleving alleen te regionaliseren is naar de 70.000+ gemeenten en naar de gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM sinds 2012.

Conclusie

De voornaamste conclusie van dit onderzoek is dat regionaliseren van de NVI zonder meer mogelijk is voor gemeenten met meer dan 70.000 inwoners. In de praktijk komt dit neer op de vijftig grootste gemeenten van Nederland. Daarnaast is regionalisering van de NVI naar gemeenten met minder dan 70.000 inwoners alleen mogelijk voor gemeenten die deelnemen aan de VM. Omdat ten minste twee metingen nodig zijn om een trend weer te geven, kan de keuze gemaakt worden om voor kleine gemeente die één keer hebben deelgenomen cijfers te imputeren. Voor kleine gemeenten die niet hebben deelgenomen aan de VM is het niet mogelijk om de NVI te regionaliseren. In de toekomst is het belangrijk dat gemeenten gaan en blijven deelnemen aan de VM zodat de veiligheidsindices voor meer gemeenten geregionaliseerd kunnen worden.

In navolging van dit haalbaarheidsonderzoek valt het aan te bevelen om na te denken over de ontwikkeling van een webapplicatie om de regionale cijfers van de NVI toegankelijk te maken voor gemeenten en andere belanghebbenden. Het is in de webapplicatie belangrijk dat gemeenten inzicht krijgen in de ontwikkeling van de sociale veiligheid binnen de gemeente en dat zij de ontwikkeling van hun socialeveiligheidscijfers kunnen vergelijken met andere gemeenten. Op deze manier kan de NVI bijdragen aan de gemeentelijke beleidsvorming.

1 Inleiding

In dit rapport wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk is om tot een methode te komen om ontwikkelingen in criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving in Nederland zo betrouwbaar mogelijk op een regionaal niveau te beschrijven. De oorsprong van dit onderzoek ligt bij het Strategisch Beraad Veiligheid, een overlegorgaan tussen het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De wens vanuit dit overlegorgaan was in eerste instantie om indices op landelijk niveau te ontwikkelen die de sociale veiligheid beschrijven en waarbij zowel slachtofferenquêtes als politiecijfers worden gebruikt. Deze Nationale Veiligheidsindices (NVI) zijn in een eerder stadium door het WODC ontwikkeld (zie Vergouw, Jennissen, Weijters en Smit, 2014). Aangezien criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving drie indicatoren zijn die een goed beeld van de sociale veiligheid geven (zie bijvoorbeeld Van Noije en Wittebrood, 2008), zijn er drie soorten indices in de NVI opgesteld: een criminaliteitsindex, een overlastindex en een index voor onveiligheidsbeleving (Vergouw e.a., 2014).

Een bijkomende wens vanuit het Strategisch Beraad Veiligheid was het vertalen van deze landelijke indices naar een regionaal niveau. Dit is dan ook het doel van deze rapportage. In dit rapport worden de mogelijkheden onderzocht voor het vertalen van de indices naar het niveau van de gemeente. Een regionalisering naar gemeentenniveau maakt het mogelijk om gemeentelijk beleid te toetsen aan de hand van de NVI. Ook is er bekeken of een regionalisering naar het niveau van basisteams bij de politie mogelijk is.¹ Deze regionalisering is met terugwerkende kracht (vijf jaar) mogelijk vanaf januari 2015. Er is echter ook navraag gedaan bij de politie en gebleken dat er geen onmiddellijke vraag is vanuit de politie om de NVI te regionaliseren naar het niveau van basisteams. In dit onderzoek wordt bekeken in hoeverre regionalisering van de NVI mogelijk is, waar de problemen met regionalisering zich voordoen en wat er aangepast zou moeten worden om deze problemen op te lossen. De centrale vraag die we in dit onderzoek willen beantwoorden luidt:

In hoeverre kunnen de in de NVI ontwikkelde indices voor criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving op een betrouwbare wijze op regionaal niveau worden weergegeven?

In dit haalbaarheidsonderzoek worden ook enkele voorbeelden gegeven van uitgewerkte indices naar gemeentenniveau. Het uitwerken van geregionaliseerde indices geeft een duidelijk beeld van hoe deze indices er uit kunnen zien en in hoeverre de indices uiteindelijk van waarde kunnen zijn voor de gemeenten.

De centrale vraag kan opgedeeld worden in drie deelvragen:

- 1 Wat zijn de mogelijkheden en de knel- en beslispunten bij het regionaliseren van de NVI?
- 2 In hoeverre zijn deze knelpunten te ondervangen zodanig dat er regionale indices kunnen worden opgesteld?
- 3 Hoe zien de regionale indices er in de praktijk uit?

¹ Sinds de invoering van de Nationale Politie op 1 januari 2013 is de politie ingedeeld in tien politie-eenheden die weer onderverdeeld zijn in districten en basisteams. Het basisteam is het laagste niveau wat bij de politie onderscheiden wordt.

1.1 Wijze van uitvoering

Om antwoord te krijgen op de centrale onderzoeksvragen van dit rapport worden de verschillende databronnen die zijn gebruikt voor de NVI nader bekeken. Daarbij wordt er gekeken in hoeverre de gegevens in deze databronnen te regionaliseren zijn. Ook wordt besproken in hoeverre er problemen ontstaan bij regionalisering en hoe deze problemen op te lossen zijn.

Er zijn bovendien verschillende gesprekken gevoerd met gemeenten waaruit de behoefte aan regionalisering blijkt en in samenspraak met de ontwikkelaars van de verschillende bronnen is er bekeken of regionalisering mogelijk is of mogelijk kan worden gemaakt.

Aan de hand van de inventarisatie van mogelijkheden, beperkingen en behoeften aan regionalisering worden keuzes gemaakt om de regionalisering vorm te geven. Hierbij kan worden gedacht aan het niveau van regionalisering, het regionaliseren naar bepaalde subindices of het ijkjaar van regionalisering. Deze keuzes worden uitgewerkt in enkele voorbeelden van de indices voor drie Nederlandse gemeenten.

1.2 Opbouw van het rapport

In de volgende hoofdstukken wordt dieper ingegaan op de eerder geformuleerde onderzoeksvragen. In hoofdstuk 2 worden de mogelijkheden en knelpunten voor regionalisering in kaart gebracht en op een rij gezet (onderzoeksvraag 1). Dit hoofdstuk geeft een overzicht van wat er wel en niet mogelijk is bij het vertalen van de NVI naar een lager niveau dan het landelijke. Allereerst is een overzicht gemaakt van algemene knel- en beslispunten omtrent de regionalisering. Hierbij valt te denken aan het niveau van regionaliseren en het probleem van weinig voorkomende delicten. Vervolgens wordt per index (criminaliteitsindex, overlastindex en index voor onveiligheidsbeleving) aangegeven wat de specifieke knel- en beslispunten zijn en in hoeverre deze knelpunten te ondervangen zijn (onderzoeksvraag 2).

In hoofdstuk 3 wordt aan de hand van drie voorbeelden een beeld gegeven van hoe de regionale indices er in de praktijk uit zien (onderzoeksvraag 3).

2 Mogelijkheden voor regionalisering

In dit hoofdstuk is een aantal overkoepelende knelpunten en beslissingen met betrekking tot regionalisering op een rij gezet. Voor iedere index en per gebruikte databron is weergegeven in hoeverre regionalisering mogelijk is en hoe deze regionalisering er dan uit komt te zien.

2.1 Overkoepelende knelpunten en beslissingen

De belangrijkste knelpunten die spelen bij de regionalisering van de NVI zijn het niveau van regionalisering, het probleem van weinig voorkomende delicttypen, het regionaliseren naar woonplaats of pleegplaats en het vaststellen van een geschikt ijkjaar. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op deze knelpunten.

2.1.1 Niveau van regionalisering

De eerste vraag die zich aandient is de vraag naar welk niveau de indices geregionaliseerd worden. Uitgangspunt hierbij is dat de indices in de praktijk gebruikt kunnen worden voor het aanpassen of ontwikkelen van (veiligheids)beleid. Aangezien de NVI mede op verzoek van de VNG is ontwikkeld, zal in ieder geval nagegaan worden in hoeverre regionalisering naar gemeenteniveau mogelijk is. Als de ontwikkelingen in criminaliteit, overlast en onveiligheidsgevoelens naar gemeente worden geregionaliseerd dan zijn de cijfers direct bruikbaar voor Nederlandse gemeenten. Voor de gemeenten is het interessant om de NVI op gemeenteniveau beschikbaar te hebben, omdat zij het (veiligheids)beleid hier op kunnen aanpassen.

Ook is er gekeken of de NVI geregionaliseerd kan worden naar regionale eenheden van de politie. Een regionalisering naar het niveau van basisteams zou per 1 januari 2015 mogelijk zijn, aangezien de politie vanaf dan cijfers heeft op het niveau van basisteams tot vijf jaar terug. Echter, er is geen onmiddellijke behoefte vanuit de politie om de NVI te regionaliseren naar basisteamniveau.

Verder hebben wij er niet voor gekozen om te regionaliseren naar een hoger regionaal niveau dan het gemeenteniveau, zoals het niveau van provincies of COROP-gebieden. Gezien de wens van Nederlandse gemeenten om hun beleid te kunnen toetsen aan de hand van de NVI is regionalisering naar een hoger niveau niet wenselijk. Het regionaliseren van de NVI naar een gebied dat groter is dan de gemeente heeft als nadeel dat de cijfers alleen een indicatie zouden geven van de sociale veiligheid in de afzonderlijke gemeenten. Regionalisering naar een hoger niveau kan gedaan worden als regionalisering naar gemeente niet mogelijk is. Dit kan onder andere komen door het probleem van weinig voorkomende delicttypen. Dit punt zal in de volgende paragraaf nader worden besproken.

2.1.2 Het probleem van weinig voorkomende delicttypen

Om de ontwikkeling van criminaliteit in beeld te brengen worden in de NVI verschillende criminaliteitsindices gebruikt. De elf delicttypen die voor de NVI worden onderscheiden zijn: moord en doodslag, geweldsdelicten, zedendelicten, vermogensdelicten met een geweldscomponent, diefstal (zonder geweld), inbraken (zonder geweld), vernielingen en delicten tegen de openbare orde, verkeersmisdrijven, fraude en bedrog, drugsmisdrijven en wapenmisdrijven (zie Vergouw e.a., 2014).

Het regionaliseren van de delicttypen naar het niveau van de gemeente kan enkele problemen opleveren. Het belangrijkste probleem is dat sommige delicten nauwelijks voorkomen in bepaalde gemeenten. Te denken valt bijvoorbeeld aan zedendelicten of vermogensdelicten met geweld. Vooral in kleine gemeenten worden deze delicten nauwelijks geregistreerd. Het weergeven van trends bij weinig voorkomende delicten kan leiden tot onvoldoende onderbouwde conclusies over de ontwikkeling van het betreffende delicttype. Bij een klein aantal delicten leidt een kleine toe- of afname in het aantal delicten tot een grote stijging of daling in de trendlijn. In dit onderzoek is de grens om een trend te indiceren gelegd bij 50 delicten. Als een bepaald delict in een jaar minder dan 50 keer is gepleegd, dan wordt er gekeken naar mogelijke oplossingen om het probleem van weinig voorkomende delicten te verhelpen. De grens van 50 is niet gebaseerd op een vuistregel in de literatuur. Wel is de ervaring dat de kans op een grillig verloop van de trendlijn groot is als delicten minder dan 50 keer worden gepleegd in een jaar. Er zijn verschillende manieren om het probleem van weinig voorkomende delicten op te lossen. Hieronder bespreken wij de verschillende mogelijke oplossingen en beargumenteren we voor welke oplossing we hebben gekozen.

Een eerste manier om het probleem van weinig voorkomende delicttypen op te lossen is door de cijfers van een gemeente op te tellen bij andere gemeenten. Er kan bijvoorbeeld gekozen worden om cijfers van aangrenzende gemeenten bij elkaar op te tellen, van gemeenten in hetzelfde COROP-gebied of van gemeenten die op elkaar lijken. Een voordeel van het samennemen van gemeenten is dat het aantal gepleegde delicten in een jaar wordt vergroot waardoor het mogelijk is om een trendlijn van weinig voorkomende delicten weer te geven. Een nadeel van deze methode is echter dat de trendlijn minder informatief is voor de afzonderlijke gemeenten, omdat de trendlijn niet de ontwikkeling in criminaliteit van de gemeente weergeeft. Bovendien is het mogelijk dat het trendverloop wordt bepaald door de grotere gemeenten in het samengenomen gebied. In de grotere gemeenten worden over het algemeen meer delicten gepleegd. Dit maakt dat deze gemeenten bij het samennemen ook meer invloed hebben op het verloop van de trendlijn.

Een andere manier om het probleem van weinig voorkomende delicten te onder- vangen is door de methode van voortschrijdende gemiddelden te gebruiken (ook wel de methode van 'moving averages' genoemd). Bij het gebruik van deze methode wordt het aantal gepleegde delicten in een jaar opgeteld bij het aantal gepleegde delicten in andere jaren. Het is bijvoorbeeld mogelijk om de cijfers van een jaar op te tellen bij cijfers van het jaar ervoor en het jaar erna, en vervolgens het gemiddelde van deze jaren te nemen. Bij het probleem van weinig voorkomende delicten kan deze methode leiden tot grotere aantallen waardoor er trends kunnen worden weergegeven. Er kleeft echter een nadeel aan deze methode. Bij het optellen van cijfers uit verschillende jaren worden de werkelijke cijfers in een jaar afgevlakt. Hierdoor is het soms lastig om te achterhalen in welk jaar een eventuele trendbreuk plaatsvond. Trendbreuken zijn interessant voor gemeenten, aangezien deze inzicht kunnen geven in de effectiviteit van genomen beleidsmaatregelen ter voorkoming of ter vermindering van bepaalde delicttypen.

Een derde manier is om kleinedomeinschatters (KDS) te gebruiken. Deze methode kan worden gebruikt om tot verantwoorde jaarlijkse schattingen te komen van de sociale veiligheid in gemeenten. De methode wordt toegepast als er te weinig waarnemingen zijn op een bepaald regionaal niveau om op basis van deze informatie betrouwbare uitspraken te doen. Bij het gebruik van KDS wordt informatie ontleend van andere gemeenten en/of voorgaande jaren om tot schattingen te komen van

een doelvariabele (bijvoorbeeld sociale veiligheid) op gemeenteniveau.² Toegepast op het probleem van weinig voorkomende delicttypen kan de methode van KDS worden gebruikt om delicten die weinig voorkomen in een gemeente te schatten. Zo kunnen bijvoorbeeld delicten die zijn gebaseerd op slachtofferenquêtes worden geschat als de steekproef geen juiste afspiegeling is van de gemeente. Met KDS wordt eerst op basis van enkele hulpvariabelen getracht het aantal delicten in een gemeente te voorspellen. Deze hulpvariabelen moeten gerelateerd zijn aan de kans dat een delict wordt gepleegd in een gemeente. Daarnaast moeten de hulpvariabelen aanwezig zijn in een dataset die wel een juiste weergave geeft van de inwoners van de gemeente. De schattingen van de samenhang tussen de hulpvariabelen en de kans dat een delict voorkomt kunnen vervolgens worden gebruikt om in de dataset met representatieve gegevens het aantal delicten in de gemeente te schatten.

In eerder onderzoek is KDS onder andere gebruikt om regionale schattingen te maken voor vijftien doelvariabelen van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) (Buelens, Van den Brakel & Moons, 2013). Registratiedata waren bij deze schattingen een belangrijke bron van informatie. Voor de NVI worden zowel gegevens uit slachtofferenquêtes als gegevens uit registratiesystemen van de politie gebruikt. Nader onderzoek is nodig of KDS een geschikte methode is om schattingen te maken voor doelvariabelen die zijn gebaseerd op de door de politie geregistreerde misdrijven. De belangrijkste vraag daarbij is of er voldoende hulpvariabelen beschikbaar zijn die sterk samenhangen met, en zodoende tot goede voorspellingen komen van, de doelvariabelen. Gezien de complexiteit van KDS, is er meer tijd nodig om uit te zoeken in hoeverre KDS kan worden gebruikt om het probleem van weinig voorkomende delicttypen op te lossen.

Aangezien de drie bovenstaande oplossingen voor weinig voorkomende delicten allen belangrijke nadelen hebben, kiezen we ervoor om bij weinig voorkomende delicten de absolute aantallen te presenteren in plaats van een trendlijn. Het presenteren van absolute aantallen is een eenvoudige oplossing en biedt inzicht in het aantal delicten in een gemeente. Bovendien wordt er met deze oplossing voorkomen dat er mogelijk verkeerde conclusies worden getrokken op basis van een grillige trendlijn.

2.1.3 Regionaliseren naar pleegplaats of woonplaats

De manier waarop delicten worden geregistreerd, is ook van invloed op de mogelijkheden tot regionalisering. Zo kan een delict worden geregistreerd naar pleegplaats van het delict, woonplaats van de dader of woonplaats van het slachtoffer. In dit onderzoek is het uitgangspunt regionalisering naar pleegplaats van het delict. Hier is een aantal redenen voor. Ten eerste geven cijfers over de pleegplaats van het delict het beste antwoord op de vraag in hoeverre criminaliteit in een bepaalde gemeente stijgt, daalt of stabiel blijft. Het is voor gemeenten niet zo zeer interessant waar daders of slachtoffers wonen, maar het is – met het oog op toetsing van (veiligheids)beleid – met name belangrijk om te weten of delicten binnen de gemeente voorkomen. Daarnaast wordt de pleegplaats van het delict in veel van de gebruikte databronnen als uitgangspunt genomen. De cijfers die door de politie worden geregistreerd, de cijfers over moord en doodslag en de cijfers van Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL) worden geregistreerd naar pleegplaats. De cijfers van de Veiligheidsmonitor (VM) zijn ook te regionaliseren naar pleegplaats van het delict.

² In dit onderzoek gaat het over gemeenteniveau, maar KDS kan ook worden gebruikt om schattingen te maken op andere regionale niveaus, zoals basisteamniveau of provincieniveau.

Het nemen van pleegplaats als uitgangspunt bij de VM heeft echter enkele bezwaren en is daardoor minder wenselijk. Dit zal in paragraaf 2.2.3 nader worden besproken.

2.1.4 Ijkjaar regionalisering en het aantal jaren terugkijken

Bij de landelijke NVI is er voor gekozen om bij het weergeven van de trendlijn de cijfers te ijkken aan het jaar 2012. Om de regionale NVI zo veel mogelijk te laten lijken op de landelijke NVI zou het gewenst zijn om ook voor de regionalisering het ijkjaar op 2012 vast te stellen. Voor de regionalisering is dit echter een minder wenselijk ijkjaar. Eén van de databronnen die voor de NVI wordt gebruikt is de Veiligheidsmonitor. Deelname van gemeenten aan deze Veiligheidsmonitor is niet verplicht. Jaarlijks kunnen gemeenten bepalen of zij willen deelnemen of niet. Veel gemeenten in Nederland kiezen er voor om één keer in de twee jaar mee te doen. Deze deelname vindt dan meestal plaats in de oneven jaren. Uit de lijst van deelnemende gemeenten aan de VM blijkt bijvoorbeeld dat slechts negentien gemeenten hebben deelgenomen aan de VM van 2012 (zie tabel 2.1). In 2013 deden een stuk meer gemeenten mee: 155 in totaal. Om cijfers van gemeenten te kunnen ijkken is het belangrijk dat er op het ijkjaar gegevens beschikbaar zijn voor de meeste gemeenten. Aangezien er in 2012 nauwelijks gemeenten zijn waarvoor VM-gegevens beschikbaar zijn, wordt er gekozen om het ijkjaar voor de regionalisering op 2013 vast te stellen. Dit betekent dat bij het weergeven van de trendlijn het aantal delicten in 2013 op 100 wordt gesteld.

Tabel 2.1 Totale aantal deelnemende gemeenten aan de (I)VM

	IVM				VM		
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal deelnemende gemeenten	82	236	21	225	19	155	27

Bron: Veiligheidsmonitor, 2015

Voor het weergeven van een trend zijn gegevens over meerdere jaren nodig. Het aantal jaren waarover teruggekeken kan worden in de NVI varieert per databron. Bij het gebruik van gegevens die door de politie zijn geregistreerd is het bijvoorbeeld mogelijk om tot 2005 terug te kijken. Bij het gebruik van gegevens van de VM is het bij de regionalisering mogelijk om gegevens vanaf 2012 te gebruiken. In de volgende paragraaf zal per databron besproken worden over welke periode er teruggekeken kan worden.

In tabel 2.2 zijn de knelpunten en de genomen beslissingen nog eens op een rij gezet.

Tabel 2.2 Overzicht discussiepunten en beslissingen

Knelpunten	Beslissingen
Eenheid van regionalisering	Regionaliseren naar gemeenteniveau
Weinig voorkomende delicttypen	Het presenteren van absolute aantallen bij delicten die in een jaar minder dan 50 keer zijn gepleegd
Pleegplaats of woonplaats	Pleegplaats
Ijkjaar	2013

2.2 Criminaliteitsindex

De criminaliteitscijfers die voor de NVI zijn gebruikt zijn gebaseerd op vier databronnen: doodsoorzakenstatistiek, door de politie geregistreerde misdrijven,

Veiligheidsmonitor en onderzoek van Water, Verkeer en Leefomgeving. De databronnen die zijn gebruikt voor de delicttypen staan uitgesplitst in tabel 2.3. In deze paragraaf wordt bekeken in hoeverre de gekozen uitgangspunten, zoals hierboven besproken, te realiseren zijn met de databronnen van de NVI. Per databron wordt ingegaan op de mogelijkheid tot regionalisering naar gemeenteniveau, hoe omgegaan wordt met weinig voorkomende delicten, de regionalisering naar pleegplaats en het aantal jaar dat teruggekeken kan worden. Voor alle databronnen geldt dat 2013 als ijkjaar wordt gebruikt. Dit punt zal dan ook niet verder worden behandeld.

Tabel 2.3 Delicttypen, gebruikte bronnen NVI en de samengestelde criminaliteitstrend

Delicttypen	Gebruikte bronnen
<i>Samengestelde criminaliteitsindex</i>	
Gewelddelicten	Veiligheidsmonitor
Zedendelicten	Door de politie geregistreerde misdrijven
Vermogensdelicten met geweld	Door de politie geregistreerde misdrijven
Diefstal (zonder geweld)	Door de politie geregistreerde misdrijven
Inbraken (zonder geweld)	Door de politie geregistreerde misdrijven
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	Door de politie geregistreerde misdrijven
<i>Overige indices criminaliteit</i>	
Moord en doodslag	Doodsoorzakenstatistiek
Verkeersmisdrijven	Door de politie geregistreerde misdrijven en WV
Fraude/bedrog	Geen betrouwbare bron
Drugsmisdrijven	Geen betrouwbare bron
Wapenmisdrijven	Geen betrouwbare bron

2.2.1 Doodsoorzakenstatistiek (moord en doodslag)

Niveau van regionalisering. De doodsoorzakenstatistiek is beperkt te regionaliseren naar gemeenteniveau. De gegevens over moord en doodslag zijn beschikbaar voor de 25 grootste gemeenten in Nederland. Voor de andere gemeenten zijn cijfers over moord en doodslag beschikbaar op het niveau van landsdelen, provincies en COROP-gebieden. Voor de 25 grootste gemeenten zullen de cijfers dus ook op gemeenteniveau worden gebruikt. Voor de overige gemeenten worden de cijfers op het niveau van het COROP-gebied gebruikt. Het COROP-gebied volgt de grenzen van de gemeente en omvat een kleiner gebied dan de provincie of het landsdeel. De cijfers over het COROP-gebied zijn daarom het meest informatief voor de gemeente als de cijfers op gemeenteniveau ontbreken.

Weinig voorkomende delicten. Moord en doodslag zijn in vergelijking met andere delicttypen weinig voorkomend delicten. In de grote gemeenten worden weliswaar meer moorden en doodslagen gepleegd dan in de kleine gemeenten, maar deze aantallen zijn ook voor de grote gemeenten beperkt. Cijfers over moord en doodslag worden bij de regionalisering naar gemeenteniveau dan ook gepresenteerd in absolute aantallen.

Regionaliseren naar pleegplaats. Moord- en doodslagcijfers worden geregistreerd naar pleegplaats en zijn dus goed te regionaliseren naar dit niveau.

Aantal jaren terugkijken. In overeenstemming met andere databronnen die zijn gebruikt voor de NVI zullen de moord- en doodslagcijfers worden gepresenteerd vanaf 2005.

2.2.2 Door de politie geregistreerde misdrijven (alle andere delicttypen)

Niveau van regionalisering. De door de politie geregistreerde misdrijven zijn te regionaliseren naar gemeenteniveau. Deze gegevens zijn voor alle gemeenten in Nederland beschikbaar.

Weinig voorkomende delicten. De delicttypen die op de door de politie geregistreerde misdrijven zijn gebaseerd, zijn: zedendelicten, vermogen met geweld, diefstal zonder geweld, inbraken zonder geweld, vernielingen en openbare orde misdrijven, doorrijden na een ongeval, fraude en bedrog, drugsmisdrijven en wapenmisdrijven. Het is te verwachten dat sommige van deze delicttypen weinig voorkomen in (kleinere) gemeenten. Het probleem van weinig voorkomende delicten wordt in dit rapport ondervangen door absolute aantallen te presenteren.

Regionaliseren naar pleegplaats. Een gangbare manier voor de politie is om de plaats van het delict te registreren. Deze cijfers zijn te verkrijgen via het CBS.

Aantal jaren terugkijken. De door de politie geregistreerde misdrijven zijn op te vragen vanaf 2005. Voor de regionalisering is het dan ook mogelijk om de trendlijn vanaf dat jaar te laten zien.

2.2.3 Veiligheidsmonitor (gewelddelicten)

Niveau van regionalisering. Sinds 2012 biedt de steekproef van de VM een goede weergave van de inwoners van de 70.000+ gemeenten. De verzamelde data van de VM zijn zodoende te generaliseren naar alle grote gemeenten in Nederland (CBS, 2014). Voor de gemeenten met minder dan 70.000 inwoners hangt de mogelijkheid tot het regionalisering af van hun deelname aan de VM. Alleen als gemeenten besluiten om deel te nemen aan de VM dan wordt er een representatieve steekproef getrokken onder de inwoners van de gemeente en zijn de resultaten te generaliseren.

Weinig voorkomende delicten. In de NVI is enkel het delicttype 'geweld' gebaseerd op cijfers van de Veiligheidsmonitor. Gewelddelicten (in de NVI gedefinieerd als mishandeling en bedreiging) komen relatief vaak voor waardoor er weinig problemen worden verwacht bij het presenteren van de trendlijn van deze delicttypen.

Regionaliseren naar pleegplaats. De VM maakt slechts een beperkte regionalisering naar pleegplaats mogelijk. In de VM worden respondenten gevraagd naar het aantal keren dat zij slachtoffer zijn geweest van een bepaald delict in het afgelopen jaar. Als zij slachtoffer zijn geweest dan worden er aanvullende vragen gesteld over de laatste keer dat dit gebeurde. Eén van de aanvullende vragen heeft daarbij betrekking op de pleegplaats van het delict. Respondenten worden gevraagd of zij slachtoffer zijn geweest in de eigen buurt, ergens anders in de woonplaats, ergens anders in Nederland of in het buitenland. Op basis van deze informatie kan achterhaald worden waar het delict heeft plaatsgevonden.

De informatie over de pleegplaats is echter niet goed te gebruiken voor de regionalisering van de NVI. Zo wordt er enkel gevraagd naar de pleegplaats van het laatste delict waar een respondent slachtoffer van is geworden. Daarnaast is niet bekend waar en in welke gemeente het delict plaatsvond als dit buiten de eigen woonplaats gebeurde. Als delicten vaker worden gepleegd in een gemeente dan leidt het regionaliseren van de VM-gegevens mogelijk tot een onderschatting van het aantal delicten in een gemeente.

Door de beperkingen bij de regionalisering naar pleegplaats, is er voor gekozen om de data van de Veiligheidsmonitor te regionaliseren naar woonplaats van het slachtoffer. Daarbij wordt er gekeken naar de hoeveelheid delicten die inwoners van een gemeente hebben meegemaakt. Een beperking van regionalisering naar woonplaats is dat er geen rekening wordt gehouden met het feit dat inwoners binnen of buiten

de gemeente geconfronteerd kunnen worden met delicten. Uit analyse van de IVM-data blijkt echter dat vier op de vijf (gewelds)delicten in de woonplaats van het slachtoffer worden gepleegd en dat dit percentage ongeveer gelijk is gebleven in de afgelopen jaren.³ Er zit dus weliswaar een verschil tussen het aantal slachtoffers in de gemeente en het aantal gepleegde delicten in de gemeente, maar dit verschil is jaarlijks ongeveer even groot. Hierdoor kan misschien geen goed beeld worden verkregen van de hoeveelheid delicten in een gemeente, maar wel van de ontwikkeling van delicten in de gemeente over de jaren heen. Dit laatste is het doel van de NVI. *Aantal jaren terugkijken.* In dit rapport worden de cijfers van de Veiligheidsmonitor 2012, 2013 en 2014 gebruikt. Dit maakt het mogelijk om een trendlijn voor drie jaren te laten zien. Om in de toekomst trends weer te geven over een langere periode is het belangrijk dat gemeenten (blijven) deelnemen aan de Veiligheidsmonitor. De cijfers van de Veiligheidsmonitor zijn voor de regionalisering niet te koppelen aan de cijfers van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM). De IVM is de voorganger van de Veiligheidsmonitor en werd tussen 2008 en 2012 jaarlijks gehouden. Als gevolg van een methodebreuk zijn de gegevens van de IVM en de VM enkel te koppelen met behulp van het door het CBS afgeleide correctiefactoren (zie ook CBS, 2015b). De correctiefactoren zijn momenteel voor een beperkte set aan indicatoren beschikbaar waardoor niet alle indicatoren van veiligheidsbeleving en delictsoorten zijn te vergelijken tussen de VM en de IVM. Daarnaast zijn er geen correctiefactoren beschikbaar op het niveau van de gemeente.⁴ Door het ontbreken van de juiste correctiefactoren is het niet mogelijk om de IVM-gegevens te gebruiken voor de regionalisering van de Nationale Veiligheidsindices.

2.2.4 WVL-onderzoek (rijden onder invloed)

Niveau van regionalisering. Cijfers van het WVL over het rijden onder invloed zijn niet op gemeenteniveau beschikbaar. Wel zijn deze gegevens beschikbaar voor provincies of oude politieregio's. De oude politieregio's zijn te vertalen naar de nieuwe politie-eenheden. Voor de gemeenten kunnen dus de provinciecijfers waartoe de gemeenten behoren worden gepresenteerd of de cijfers kunnen vertaald worden naar de politie-eenheid waartoe de betreffende gemeente behoort. Aangezien provincies voor de meeste gemeenten iets minder grof zijn ingedeeld dan politie-eenheden, wordt er hier gekozen voor regionalisering naar provincieniveau. Dit is wellicht geen ideale oplossing, maar er zijn momenteel geen gegevens beschikbaar op een lager regionaal niveau.

Weinig voorkomende delicten. Bij het delicttype 'rijden onder invloed' worden weinig problemen verwacht met kleine aantallen. Aangezien cijfers op het niveau van de provincie worden gebruikt, zijn de aantallen waarschijnlijk groot genoeg om een trendlijn voor dit delicttype weer te geven.

Regionaliseren naar pleegplaats. De cijfers over rijden onder invloed zijn goed te regionaliseren naar pleegplaats. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat cijfers over de pleegplaats van verkeerdelicten kan afwijken van de woonplaats van het slachtoffer of dader. Dit is mogelijk nog meer het geval bij verkeersdelicten dan bij ander-

³ Ook als er een vergelijking wordt gemaakt tussen grote en kleine gemeenten blijken slachtoffers van (gewelds) delicten relatief vaak slachtoffer te worden in de eigen woonplaats. Tussen 2012 en 2014 lag dit percentage voor kleine gemeenten tussen de 70 en 75%; voor grote gemeenten lag dit percentage jaarlijks rond de 85%

⁴ Er zijn wel correctiefactoren beschikbaar op het niveau van politieregio's. Op basis van deze correctiefactoren is het mogelijk om trends weer te geven voor de gemeenten die deel uitmaken van de betreffende regio's (zie ook CBS, 2015b). Net als voor de landelijke correctiefactoren geldt echter dat niet voor alle indicatoren van veiligheidsbeleving en delictsoorten correctiefactoren beschikbaar zijn. Dit maakt dat ook de huidige regionale correctiefactoren niet te gebruiken zijn voor de regionalisering van de NVI naar het niveau van de gemeente.

soortige delicten. Zoals ook in het rapport over de landelijke NVI is beschreven kan het zijn dat bijvoorbeeld iemand uit Amsterdam die in Rotterdam dronken achter het stuur plaatsneemt, in Den Haag wordt betrapt op rijden onder invloed. Het feit dat het hier een delict met de auto betreft maakt dat het delict ook op grotere afstand van de woonplaats gepleegd kan worden. De verwachting is echter dat dit probleem minder groot is bij het gebruik van cijfers op provincieniveau. De kans dat de pleeg- en de woonplaats binnen dezelfde provincie vallen is, gezien de grootte van het geografische gebied, groter dan de kans dat de pleeg- en woonplaats binnen dezelfde gemeente vallen. Bovendien geldt ook voor rijden onder invloed dat pleegplaats het meest interessant is voor toetsing van het (veiligheids)beleid. Voor gemeenten zal het interessant zijn om te weten of maatregelen die zijn gericht op het voorkomen van verkeersdelicten het gewenste effect hebben gehad. Ook voor het delicttype 'rijden onder invloed' wordt er dus gekozen voor regionalisering naar pleegplaats.

Aantal jaren terugkijken. In overeenstemming met de landelijke NVI wordt de trendlijn voor het delicttype 'rijden onder invloed' weergegeven vanaf 2005.

2.2.5 De samengestelde criminaliteitstrend

Niveau van regionalisering. De samengestelde criminaliteitstrend bestaat uit de delicttypen: geweld, zeden, vermogen met geweld, diefstal, inbraken, en vernielingen en delicten tegen de openbare orde (zie Vergouw e.a., 2014). De mogelijkheid tot het regionaliseren van de samengestelde criminaliteitstrend naar het niveau van de gemeente hangt af van de beschikbare gegevens. Zoals eerder beschreven zijn de delicttypen zeden, vermogen met geweld, diefstal, inbraken, en vernielingen en delicten tegen de openbare orde gebaseerd op de door de politie geregistreerde misdrijven. Deze gegevens zijn te regionaliseren naar gemeenteniveau. Het delicttype 'geweld' is gebaseerd op gegevens uit de Veiligheidsmonitor. Deze gegevens zijn beschikbaar voor de 70.000+ gemeenten en voor kleinere gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM. Aangezien de samengestelde criminaliteitsindex bestaat uit politiegegevens en uit gegevens van de VM, is de index alleen te regionaliseren naar de 70.000+ gemeenten en voor overige gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM.

Weinig voorkomende delicten. Bij de samengestelde criminaliteitstrend worden geen problemen verwacht met weinig voorkomende delicten. Omdat de trend een samenvoeging is van meerdere delicttypen zullen de aantallen voldoende groot zijn om een trend weer te geven.

Regionaliseren naar pleegplaats. De samengestelde criminaliteitstrend bestaat grotendeels uit delicttypen waarbij pleegplaats als uitgangspunt is genomen. Enkel voor het delicttype 'geweld' is de woonplaats van het slachtoffer het uitgangspunt (zie paragraaf 2.2.3).

Aantal jaren terugkijken. Het aantal jaren waarover teruggekeken kan worden hangt af van de beschikbare gegevens voor de afzonderlijke delicttypen. De gegevens van de politie worden weergegeven vanaf 2005. De gegevens van de Veiligheidsmonitor zijn beschikbaar vanaf 2012. Dit betekent dat samengestelde criminaliteitstrend ook vanaf 2012 kan worden weergegeven.

Om de verschillende delicttypen samen te voegen tot één index zijn voor de landelijke NVI twee weegfactoren gebruikt. Allereerst is er gewogen naar relatief voorkomen van de delicttypen (zie Reep, 2014; Vergouw e.a., 2014). Deze *weging naar omvang* houdt rekening met de totale onder- of overschatting van het ene delicttype ten opzichte van de andere delicttypen. Daarbij worden gegevens uit de veiligheidsmonitor vergeleken met de gegevens die door de politie zijn geregistreerd. Daar-

naast is er gewogen naar ernst van de delicten. De *weging naar ernst* is gebaseerd op de celdagequivalentietabel welke aangeeft wat het gemiddelde aantal celdagen is per delicttype (Wiebrens e.a., 2005). Deze weegfactoren zijn alleen beschikbaar op landelijk niveau. Daarom zullen deze weegfactoren ook gebruikt worden voor het regionaliseren van de NVI.

2.3 Regionalisering overlastindex en index voor onveiligheidsbeleving

Naast de ontwikkeling in criminaliteit wordt er binnen de NVI ook gekeken naar de ontwikkeling in overlast en onveiligheidsbeleving. Voor beide aspecten van sociale veiligheid zijn aparte indices ontwikkeld: de overlastindex en de index voor onveiligheidsbeleving. Beide indices worden hieronder nader besproken. Voor de indices wordt er ingegaan op het niveau van regionalisering en het aantal jaren dat teruggekeken kan worden. De andere knelpunten, namelijk het probleem van weinig voorkomende delicten en regionalisering naar pleegplaats, zijn voor deze indices niet van toepassing en worden daarom niet verder behandeld.

2.3.1 De overlastindex

Niveau van regionalisering. De overlastindex wordt voor de NVI onderverdeeld in vier subindices, te weten: fysieke verloedering, sociale overlast, verkeersoverlast en een totale overlastindex (zie ook Vergouw e.a., 2014). Gegevens over deze vormen van overlast zijn verkregen via de Veiligheidsmonitor. Omdat de overlastindex is gebaseerd op gegevens uit de Veiligheidsmonitor, kan de index worden geregionaliseerd naar gemeenten met meer dan 70.000 inwoners en naar kleinere gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM.

Aantal jaren terugkijken. Doordat de methode van de Veiligheidsmonitor is veranderd in 2012, kan de trend in overlast niet voor eerdere jaren worden weergegeven. De vraagstelling van de items die zijn gebruikt voor de overlastindex zijn zodanig veranderd dat een vergelijking met gegevens uit de IVM niet mogelijk is. Deze methodebreuk is ook niet te herstellen met correctiefactoren.

2.3.2 De index voor onveiligheidsbeleving

Niveau van regionalisering. De index voor onveiligheidsgevoelens bestaat uit de subindices onveiligheidsgevoelens, vermijdingsgedrag en onveiligheidsperceptie (zie Vergouw e.a., 2014). Deze indices zijn gemeten met behulp van vragen uit de Veiligheidsmonitor. Voor de index onveiligheidsbeleving geldt dus dat regionalisering mogelijk is naar de gemeenten met meer dan 70.000 inwoners en naar andere gemeenten die hebben deelgenomen aan de VM.

Aantal jaren terugkijken. De trend in onveiligheidsgevoelens kan vanaf 2012 worden weergegeven. Wel is het met correctiefactoren mogelijk om langer terug te kijken (tot 2008). Deze correctiefactoren zijn echter nog niet op het niveau van de gemeente beschikbaar. Daarnaast zijn de correctiefactoren nog niet voor alle indicatoren van veiligheidsbeleving beschikbaar. Op dit moment kan er dus worden teruggekeken tot 2012.

2.4 Overzicht van de geregionaliseerde indices

De keuzes die hierboven zijn gemaakt en de mogelijkheden voor de regionalisering van de criminaliteitsindex, overlastindex en index onveiligheidsbeleving staan samengevat in tabel 2.4. Hoewel de NVI in dit haalbaarheidsonderzoek niet wordt geregionaliseerd naar een regionale indeling die door de politie wordt gehanteerd, hebben wij in bijlage 2 een tabel opgenomen waarin per databron wordt aangegeven of een regionalisering naar het niveau van basisteams mogelijk is. Deze informatie kan worden gebruikt om de NVI in de toekomst mogelijk alsnog te regionaliseren naar basisteamniveau.

Tabel 2.4 Overzicht geregionaliseerde indices

Index	Subindices	Items	Gebruikte bron	Regionaliseren
Criminaliteit	Moord en doodslag (voltooid)	- Misdrijven tegen het leven	Doodsoorzaken-statistiek	- Op gemeentenniveau voor 25 grote gemeenten. - Overige gemeenten op het niveau van het COROP-gebied.
	Gewelddelicten	- Mishandeling - Bedreiging - Poging tot moord en doodslag	Veiligheidsmonitor	Op gemeentenniveau, maar afhankelijk van deelnemende gemeenten.
	Zedendelicten	- Verkrachting - Schennis der eerbaarheid - Ontucht met minderjarige - Kinderporno - Ontucht met misbruik van gezag - Aanranding - Overige seksuele misdrijven	Door de politie geregistreerde misdrijven	Op het niveau van gemeenten.
	Vermogensdelicten met een geweldscomponent	- Diefstal en inbraak met geweld - Afpersing en afdreiging	Door de politie geregistreerde misdrijven	Op het niveau van gemeenten.
	Diefstal (zonder geweld)	- Diefstal zonder geweld	Door de politie geregistreerde misdrijven	Op het niveau van gemeenten.
	Inbraken (zonder geweld)	- Inbraak zonder geweld	Door de politie geregistreerde misdrijven	Op het niveau van gemeenten.
	Vernielingen en delicten tegen de openbare orde	- Vernieling en beschadiging - Tegen de openbare orde - Tegen het openbaar gezag - Brandstichting	Door de politie geregistreerde misdrijven	Op het niveau van gemeenten.

Index	Subindices	Items	Gebruikte bron	Regionaliseren
Overlast	Verkeersmisdrijven	- Doorrijden na ongeval - Rijden onder invloed	Door de politie geregistreerde misdrijven Onderzoek WVL	Op het niveau van gemeenten. Op het niveau van provincie
	Fysieke verloedering	- Rommel op straat - Vernield straatmeubilair - Bekladding - Hondenpoep	Veiligheidsmonitor	Op gemeenteniveau, maar afhankelijk van deelnemende gemeenten.
	Sociale overlast	- Dronken mensen op straat - Drugsgebruik of drugshandel - Mensen die op straat worden lastiggevallen - Rondhangende jongeren		
	Verkeersoverlast	- Te hard rijden - Agressief verkeersgedrag - Parkeeroverlast		
	Overige overlast	- Hinder van horecagelegenheden - Overlast door buurtbewoners		
Onveiligheidsbeleving	Onveiligheidsgevoelens	- Voelt zich wel eens onveilig - Voelt zich wel eens onveilig in de buurt - Voelt zich vaak onveilig 's avonds thuis - Voelt zich vaak onveilig op straat	Veiligheidsmonitor	Op gemeenteniveau, maar afhankelijk van deelnemende gemeenten.
	Vermijdingsgedrag	- Doet vaak 's avonds niet open - Loop of rijdt vaak om in verband met onveiligheid		
	Onveiligheidsperceptie	- Denkt dat er veel criminaliteit is in de buurt		

3 Voorbeeld van regionalisering voor drie gemeenten

In dit hoofdstuk zijn drie voorbeelden van regionalisering uitgewerkt. Er is gekozen voor twee gemeenten met meer dan 70.000 inwoners: Amsterdam en Groningen. Daarnaast is er gekozen voor een kleine gemeente die naast Groningen ligt en die regelmatig heeft deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor: de gemeente Bedum. Door te kiezen voor twee grote gemeenten en een kleine gemeente kan er onderzocht worden in hoeverre de eerder genoemde knelpunten een rol spelen. Op deze manier ontstaat een duidelijk beeld van de mogelijkheden voor gemeentelijke regionalisering waarin alle eerdere beschreven knelpunten en oplossingen aan de orde komen. Zoals eerder besproken zal het probleem van weinig voorkomende delicten worden opgelost door de absolute aantallen weer te geven. De grens van weinig voorkomende delicten ligt bij minder dan 50 gepleegde delicten in een jaar (zie ook paragraaf 2.1.2). In bijlage 3 wordt een rekenvoorbeeld gegeven om inzichtelijk te maken hoe de samengestelde criminaliteitstrend is berekend voor de gemeente Amsterdam. Daarnaast bevat bijlage 4 de indexcijfers die bij de trends in dit hoofdstuk horen.

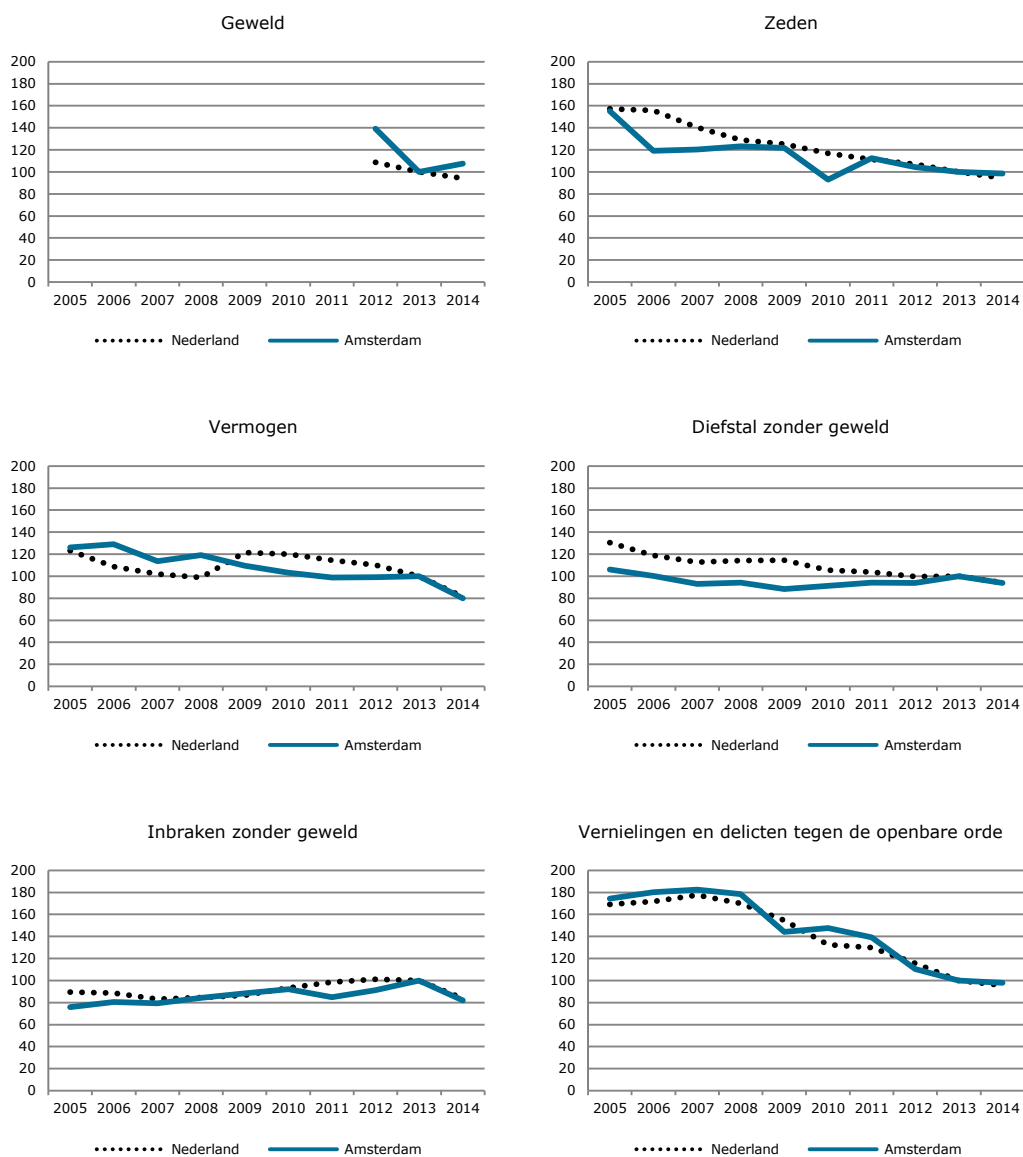
3.1 Gemeente Amsterdam

In deze paragraaf wordt de regionalisering naar de gemeente Amsterdam besproken. Daarbij wordt eerst ingegaan op de criminaliteitsindex. Vervolgens komen de overlast index en de index onveiligheidsbeleving aan bod.

3.1.1 Criminaliteitsindex

Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling in criminaliteit is er voor de NVI gekeken naar elf losse delicttypen en één samengestelde criminaliteitsindex. In figuur 3.1 staan de trends van de zes delicttypen weergegeven die samen de samengestelde criminaliteitsindex vormen. Het jaar 2013 is daarbij als ijkjaar genomen. Ook staan de landelijke trends van de delicttypen in de figuren weergegeven. Op basis van de trends kunnen een aantal conclusies worden getrokken. Allereerst blijkt dat vier van de zes delicttypen zijn gedaald in de afgelopen jaren in de gemeente Amsterdam. In vergelijking met 2012 is het aantal geweldsdelicten gedaald met 32%-punten. Tussen 2005 en 2014 is ook het aantal zedendelicten, vermogensdelicten en vandalisme en delicten tegen de openbare orde gedaald, namelijk met achtereenvolgens 46, 76 en 62%-punten. Het aantal inbraken zonder geweld is toegenomen tussen 2005 en 2013 met 24%-punten. In het afgelopen jaar is dit aantal echter weer afgenomen met 18%-punten. Het aantal diefstallen zonder geweld is sinds 2005 min of meer stabiel gebleven.

Figuur 3.1 Delicttypen van de samengestelde criminaliteitsindex – trends (gemeente Amsterdam)

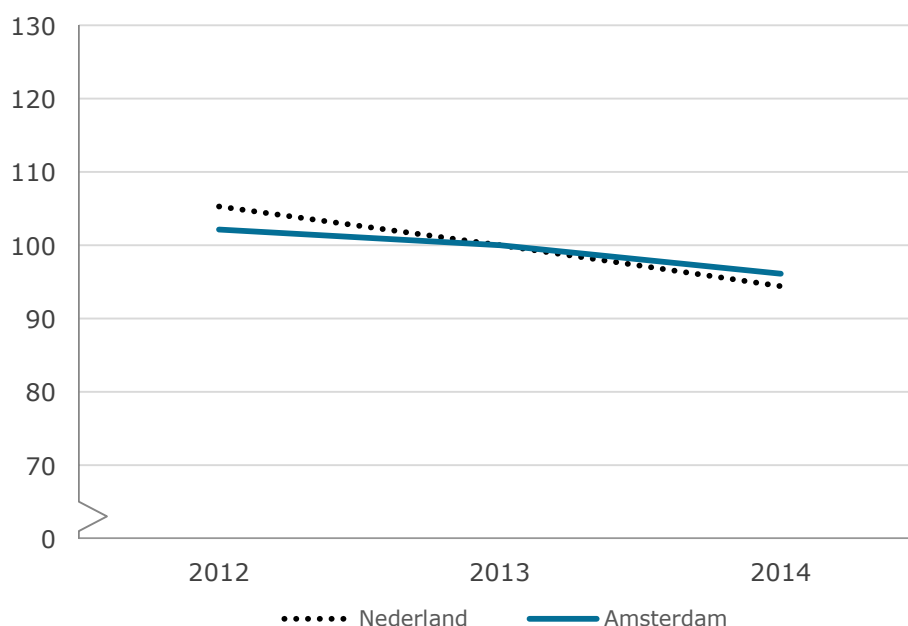
Indexcijfers (2013=100)

De hierboven beschreven delicten worden voor de NVI samengevoegd tot één criminaliteitsindex. Aangezien de trendlijn voor geweldsdelicten pas in 2012 begint kan de trend in de samengestelde index ook niet eerder dan 2012 worden weergegeven. In figuur 3.2 is de samengestelde criminaliteitsindex voor de gemeente Amsterdam gepresenteerd. De y-as van figuur 3.2 is aangepast zodat de ontwikkeling in criminaliteit beter zichtbaar wordt. Voor de berekening van de samengestelde criminaliteitsindex verwijzen wij naar bijlage 3.

De samengestelde criminaliteitsindex laat zien dat de criminaliteit in Amsterdam is gedaald met 6%-punten. Deze dalende trend strookt met trends in de vorige figuur waarbij vier van de zes delicttypen ook een trendmatige daling laten zien. De crimi-

naliteitsdaling in de gemeente Amsterdam is iets minder groot dan landelijk het geval is.

Figuur 3.2 De samengestelde criminaliteitsindex – trends (gemeente Amsterdam)

Indexcijfers (2013=100)

Naast de samengestelde criminaliteitsindex wordt ook de ontwikkeling van moord en doodslag, verkeersmisdrijven, fraude en bedrog, drugsmisdrijven en wapenmisdrijven onderzocht in de NVI. Deze delicten zijn niet meegenomen in de samengestelde index, omdat de databronnen voor deze delicten niet zijn samen te voegen of onbetrouwbaar zijn (zie ook Vergouw e.a., 2014). In tabel 3.1 staat het aantal moorden en doodslagen gepresenteerd. Dit delicttype komt weinig voor in de gemeente Amsterdam waardoor het niet mogelijk is om hiervoor een trendlijn weer te geven (minder dan vijftig moorden en doodslagen in een jaar). De overige delicttypen komen vaker voor en de trendlijnen van deze delicten zijn dan ook gepresenteerd in figuur 3.3.

Tabel 3.1 laat zien dat er grote schommelingen zijn in het aantal moorden en doodslagen tussen 2005 en 2014. De minste moorden en doodslagen werden gepleegd in 2006; vier in totaal. In 2007 kwamen de meeste moorden en doodslagen voor. In dat jaar werden in totaal 27 mensen van hun leven beroofd in de gemeente Amsterdam.

Tabel 3.1 Overige delicttypen – totale aantal voor weinig voorkomende delicten (gemeente Amsterdam)

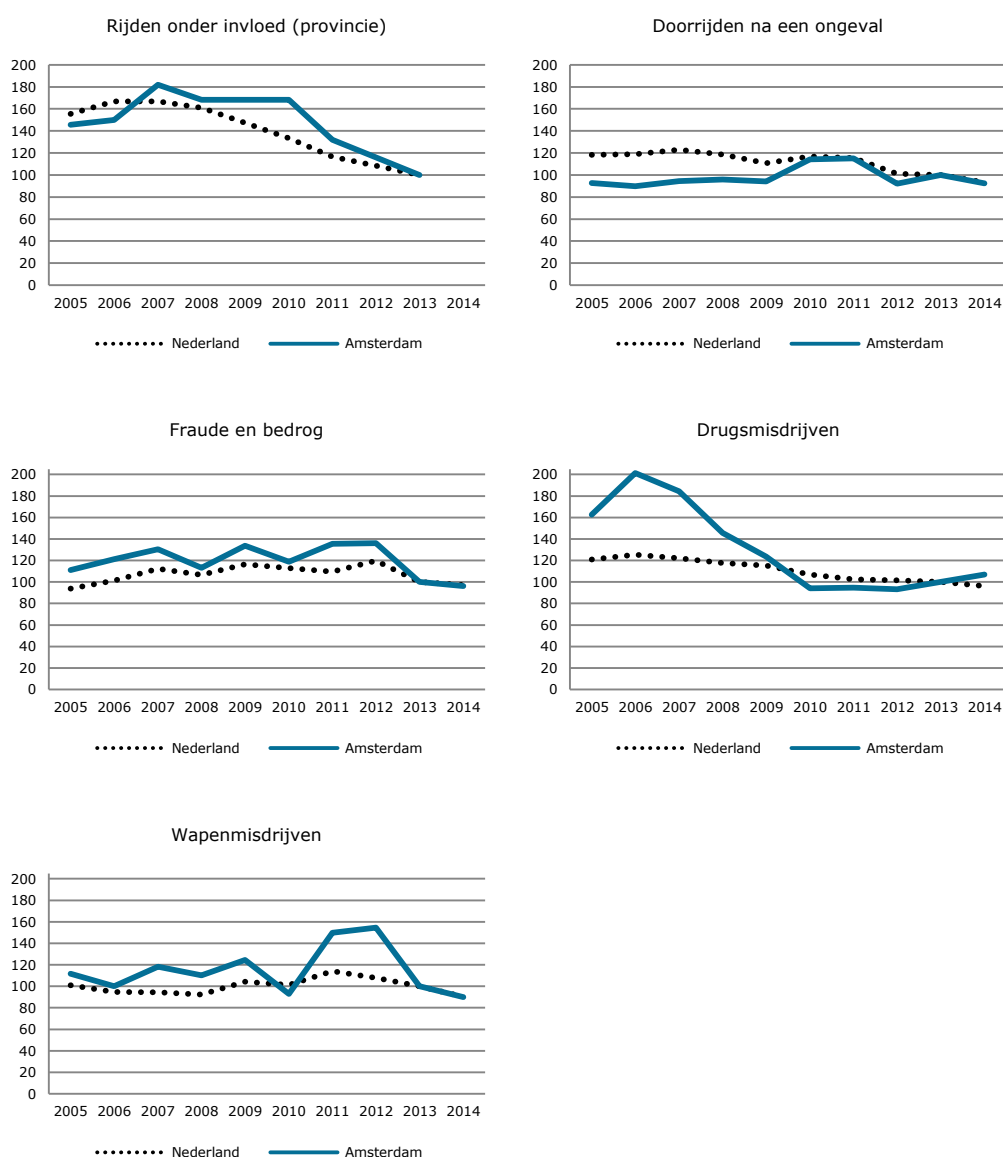
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totale aantal										
Moord en doodslag	24	4	27	11	24	10	12	17	16	17

Als er wordt gekeken naar de trendlijnen van de overige delicttypen dan valt op te maken dat het aantal bestuurders dat onder invloed achter het stuur zit tussen

2005 en 2013 is afgenomen met 45%-punten. Hier moet worden opgemerkt dat het om cijfers voor de provincie Noord-Holland gaat (de cijfers voor rijden onder invloed zijn niet op gemeenteniveau beschikbaar). Ook het aantal drugsmisdriften is fors afgenomen in de afgelopen tien jaar. Dit is gedaald met 55%-punten. De trends van de andere delicttypen worden gekenmerkt door (grote) schommelingen. Zo nam bijvoorbeeld het aantal wapenmisdriften in de gemeente Amsterdam fors toe tussen 2010 en 2012, waarna het in de afgelopen jaren weer is afgenomen.

Figuur 3.3 Overige delicttypen – trends (gemeente Amsterdam)

Indexcijfers (2013=100)

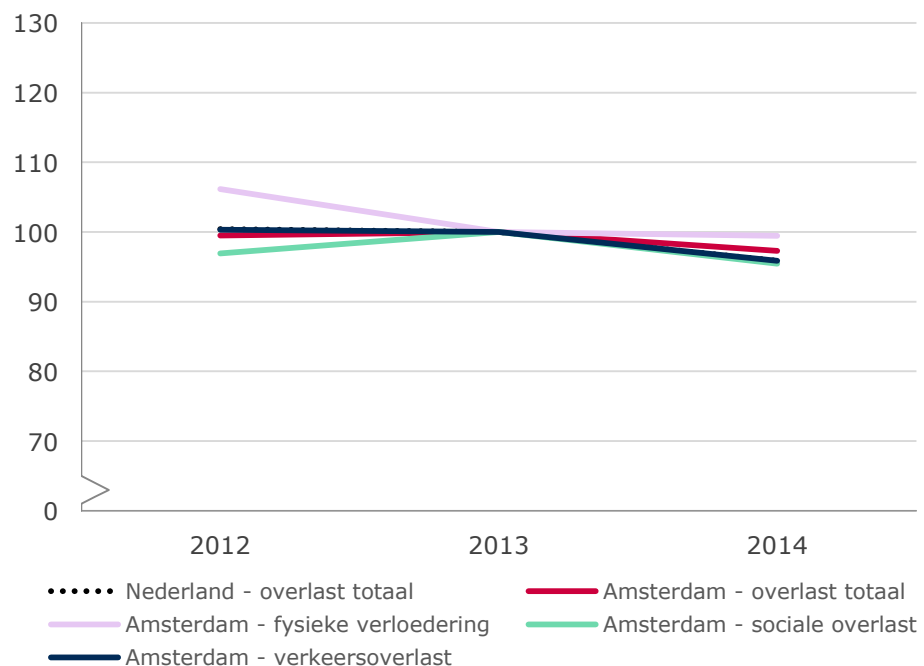
3.1.2 Overlastindex

Niet alleen de ontwikkeling in criminaliteit, maar ook de ontwikkeling in overlast wordt onderzocht in de NVI. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen vier

vormen van overlast, namelijk: overlast totaal, fysieke verloedering, sociale overlast en verkeersoverlast. De vier trends zijn gebaseerd op cijfers van de Veiligheidsmonitor en zodoende te regionaliseren vanaf 2012. In figuur 3.4 staan de trendlijnen voor de overlastindex weergegeven. De y-as is wederom aangepast zodat de trends in overlast beter zichtbaar zijn. Uit de figuur valt op te maken dat alle vormen van overlast zijn afgenomen in de gemeente Amsterdam. Tussen 2012 en 2014 is fysieke verloedering het meest gedaald (7%), gevolgd door verkeersoverlast (4%), overlast totaal (2%) en verkeersoverlast (1%).

Figuur 3.4 De overlastindex – trends (gemeente Amsterdam)

Indexcijfers (2013=100)

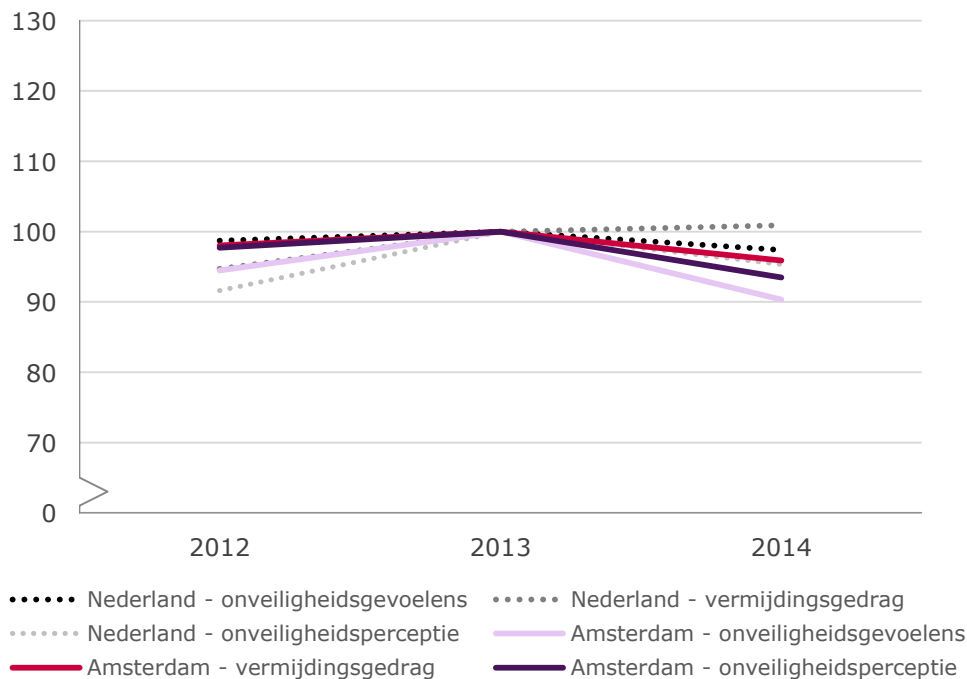
Noot: Voor de leesbaarheid van de figuur zijn niet alle landelijke trends van overlast weergegeven.

3.1.3 Index onveiligheidsbeleving

Ook is er gekeken naar de ontwikkeling in onveiligheidsbeleving. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen onveiligheidsgevoelens, vermijdingsgerag en onveiligheidsperceptie. Deze vormen van onveiligheidsbeleving zijn gebaseerd op gegevens van de Veiligheidsmonitor. De ontwikkelingen van de index onveiligheidsbeleving staan gepresenteerd in figuur 3.5. De y-as heeft ook in deze figuur een aangepaste schaal. De inwoners van de gemeente Amsterdam lijken zich steeds veiliger te voelen. Zo zijn zowel de gevoelens van onveiligheid en de onveiligheidsperceptie gedaald met 4%-punten. Ook is er een kleine daling in vermijdingsgedrag: 2%-punten tussen 2012 en 2014.

Figuur 3.5 De index onveiligheidsbeleving – trends (gemeente Amsterdam)

Indexcijfers (2013=100)

De cijfers voor de gemeente Amsterdam laten zien dat regionalisering van de NVI goed mogelijk is. Zowel trends van criminaliteit, overlast als onveiligheidsperceptie zijn goed weer te geven voor de grootste gemeente van Nederland. In de volgende paragraaf wordt de regionalisering van de NVI voor de gemeente Groningen besproken.

3.2 Gemeente Groningen

In deze paragraaf wordt de NVI geregionaliseerd naar de gemeente Groningen. De gemeente Groningen had op 1 januari 2014 198.317 inwoners en cijfers van de Veiligheidsmonitor (VM) zijn sinds 2012 te regionaliseren naar deze 70.000+ gemeente.

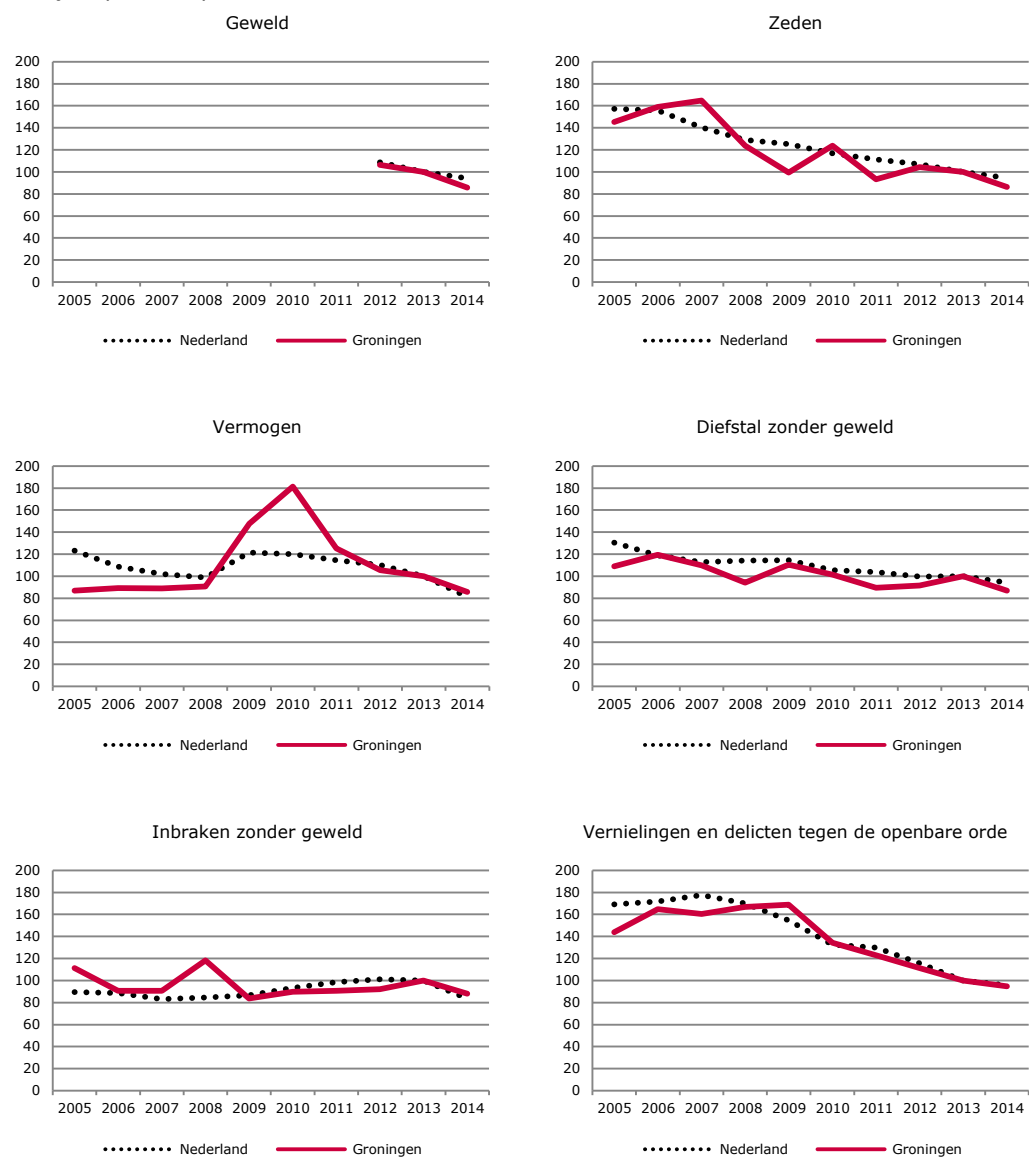
3.2.1 Criminaliteitsindex

Figuur 3.6 laat de losse delicttypen van de samengestelde criminaliteitsindex zien. De meeste delicttypen zijn afgenomen in de gemeente Groningen tussen 2005 en 2014. Het aantal geweldsdelicten is in deze periode gedaald met 20%-punten. Ook is er een daling te zien in het aantal zedendelicten, vernielingen en delicten tegen de openbare orde en diefstallen zonder geweld. Deze delicttypen zijn achtereenvolgens gedaald met 59, 49 en 22%-punten.

Het aantal vermogensdelicten is in de jaren 2005 tot en met 2008 vrij stabiel, waarna een sterke stijging is waar te nemen in de periode 2008-2010. Na een piek in 2010 is het aantal vermogensdelicten gedaald tot het niveau van 2005. Het aantal inbraken zonder geweld is, met uitzondering van een kleine piek in 2008, redelijk stabiel gebleven.

Figuur 3.6 Delicttypen van de samengestelde criminaliteitsindex – trends (gemeente Groningen)

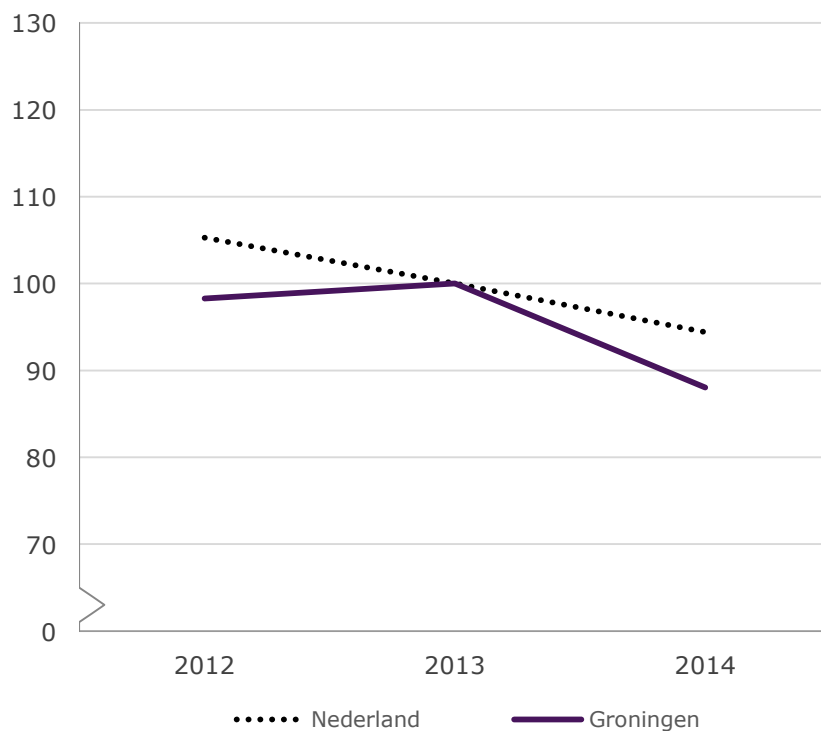
Indexcijfers (2013=100)

Een daling van criminaliteit in de gemeente Groningen blijkt ook uit de samengestelde index. De index laat zien dat criminaliteit is afgenomen met 10%-punten tussen 2012 en 2014. Deze dalende trend is ook te zien voor heel Nederland en zagen we eerder voor de gemeente Amsterdam.

Figuur 3.7 De samengestelde criminaliteitsindex – trends (gemeente Groningen)

Indexcijfers (2013=100)

Als er wordt gekeken naar de overige delicttypen dan valt op te maken dat het aantal moorden en doodslagen fluctueert tussen 2005 en 2014 van nul tot zes levensdelicten. Ook het aantal bestuurders dat onder invloed rijdt, het aantal drugsmisdrijven en het aantal wapenmisdrijven fluctueren in deze periode. Toch is er in de laatste jaren sprake van een afname in het aantal drugs- en wapenmisdrijven, terwijl er een toename is in het aantal bestuurders dat onder invloed rijdt. Verder is de omvang van fraude en bedrog afgenomen in de jaren 2005 tot en met 2014. Het aantal bestuurders dat doorrijdt na een ongeval is vrij stabiel gebleven.

Tabel 3.2 Overige delicttypen – totale aantal voor weinig voorkomende delicten (gemeente Groningen)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totale aantal										
Moord en doodslag	1	2	4	3	3	3	2	0	6	3

Figuur 3.8 Overige delicttypen – trends (gemeente Groningen)

Indexcijfers (2013=100)

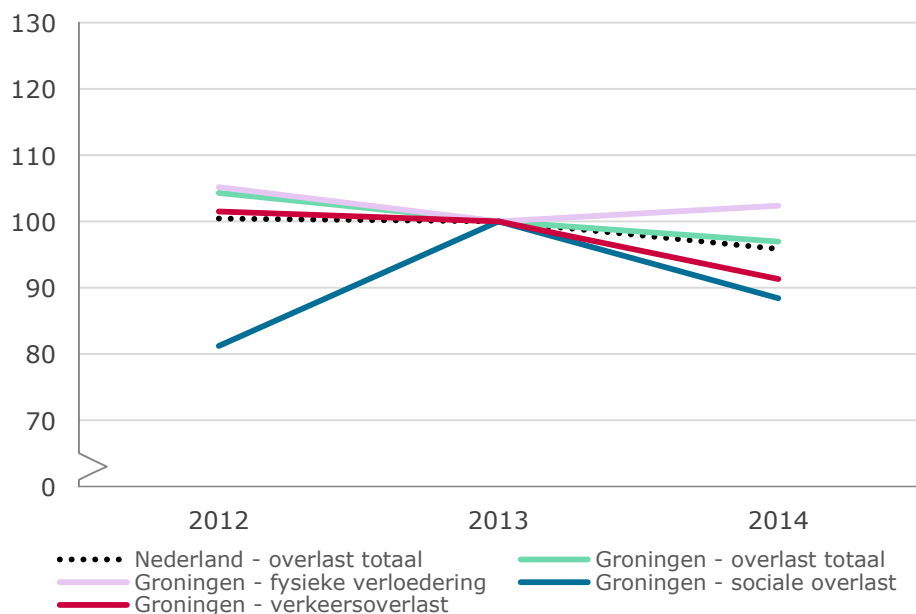

3.2.2 Overlastindex

Net als de criminaliteit is ook de mate van overlast afgenomen in de gemeente Groningen. De mate van verkeersoverlast is het sterkst afgenomen (10%), gevolgd door totale overlast (7%) en fysieke verloedering (3%). Sociale overlast is de enige uitzondering op de dalende tendens. In 2014 ondervinden meer inwoners van Groningen sociale overlast dan het geval was in 2012.

Figuur 3.9 De overlastindex – trends (gemeente Groningen)

Indexcijfers (2013=100)

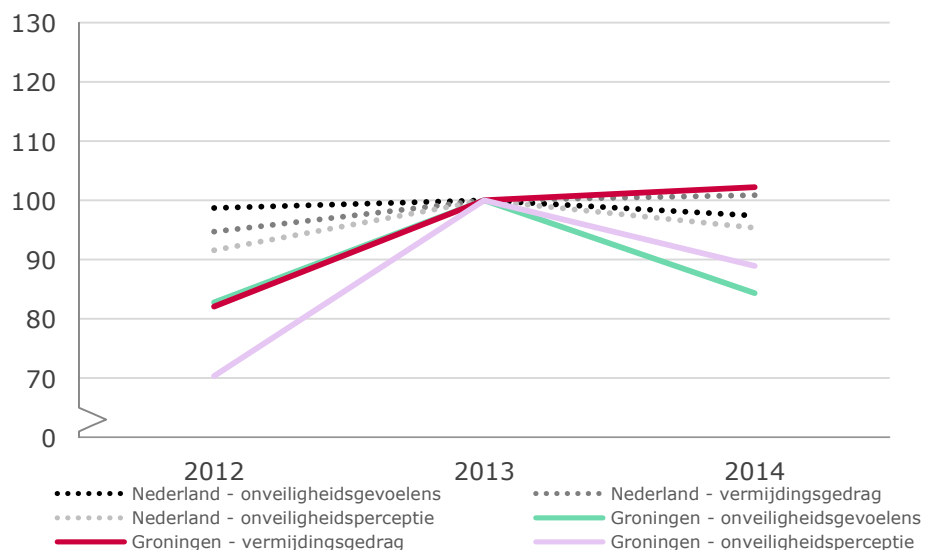
Noot: Voor de leesbaarheid van de figuur is alleen de trend 'overlast totaal' voor Nederland weergegeven.

3.2.3 Index onveiligheidsbeleving

Ten slotte staat de index onveiligheidsbeleving voor de gemeente Groningen weergegeven in figuur 3.10. Er is geen duidelijke op- of neerwaartse trend waar te nemen voor onveiligheidsbeleving. De mate van onveiligheidsgevoelens en de mate van onveiligheidsperceptie zijn tussen 2012 en 2013 toegenomen, maar zijn in het afgelopen jaar weer afgenomen. Wel vermijden de inwoners van Groningen vaker situaties die als onveilig worden ervaren wat blijkt uit het feit dat vermijdingsgedrag is gestegen met 20%-punten.

Figuur 3.10 De index onveiligheidsbeleving – trends (gemeente Groningen)

Indexcijfers (2013=100)

Net als voor de gemeente Amsterdam zijn de Nationale Veiligheidsindices goed te regionaliseren naar de gemeente Groningen. Beide uitwerkingen laten zien dat een regionalisering naar gemeenten met meer dan 70.000 inwoners mogelijk is. In de volgende paragraaf wordt aan de hand van cijfers van de gemeente Bedum gekeken of de NVI ook te regionaliseren is voor een gemeente met minder dan 70.000 inwoners.

3.3 Gemeente Bedum

Om te onderzoeken in hoeverre de NVI indices weer te geven zijn voor kleine gemeenten in Nederland is gekozen voor de gemeente Bedum. De gemeente Bedum grenst aan de gemeente Groningen en had in 2014 een inwoneraantal van 10.494. De gemeente behoort tot het COROP-gebied 'overig Groningen'.⁵

Figuur 3.11 De gemeente Bedum in de provincie Groningen

⁵ Het COROP-gebied 'overig Groningen' bestaat uit de gemeenten Bedum, Ten Boer, Eemsum, Groningen, Grootegast, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, De Marne, Marum, Slochteren, Winsum, Zuidhorn.

3.3.1 Criminaliteitsindex

Voor de meeste delicten in de gemeente Bedum is het niet mogelijk om trends weer te geven. De gemeente Bedum heeft in de afgelopen drie jaar één keer meegedaan aan de Veiligheidsmonitor. Dit was in 2013. Op basis van één meetmoment is het niet mogelijk om de ontwikkeling in geweld – een delicttype dat is gebaseerd op cijfers van de Veiligheidsmonitor – te onderzoeken. Verder komen zedendelicten, vermogensdelicten, diefstal zonder geweld en inbraken zonder geweld nauwelijks voor in de gemeente Bedum. Voor deze delicttypen is het ook niet mogelijk om trends weer te geven. Een delicttype waar dit wel voor mogelijk is, is het delicttype 'vernielingen en delicten tegen de openbare orde' (dit delicttype komt jaarlijks meer dan 50 keer voor). Voor de consistentie van de weergave, hebben wij er echter voor gekozen om de absolute aantallen van dit delicttype weer te geven. De trend voor vernielingen en delicten tegen de openbare orde staat in figuur b5.1 van bijlage 5 weergegeven. De absolute aantallen, ook van de andere delicttypen, staan gepresenteerd in tabel 3.3.

Tabel 3.3 laat zien dat zedendelicten en vermogensdelicten met geweld nauwelijks worden gepleegd in de gemeente Bedum. Zo zijn er in 2014 geen zedendelicten en vermogensdelicten gepleegd in de gemeente Bedum. Het aantal diefstallen zonder geweld is in de periode 2005-2014 afgenomen van 85 naar 45 diefstallen per jaar. Het aantal inbraken zonder geweld is vrij stabiel gebleven in dezelfde periode. Het aantal vernielingen en delicten tegen de openbare orde fluctueert tussen 60 (in 2013) en 160 (in 2007).

Tabel 3.3 Delicttypen van de samengestelde criminaliteitsindex – totale aantal voor weinig voorkomende delicten (gemeente Bedum)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal per 100 inwoners										
Geweld ^a									2,6	
Totale aantal^b										
Zeden	5	5	5	15	0	0	0	5	0	0
Vermogen	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0
Diefstal zonder geweld	85	60	50	50	55	65	55	65	35	45
Inbraken zonder geweld	15	25	10	20	20	25	35	20	20	20
Vernielingen en delicten tegen de openbare orde ^c	125	145	160	155	145	80	110	75	60	85

^a Gewelddelicten omvatten in de NVI mishandeling en bedreiging.

^b Omdat kleine aantallen makkelijk zijn te herleiden tot specifieke zaken worden politiecijfers door het CBS afgerond op vijftallen.

^c Voor de consistentie in weergave zijn de totale aantallen gepresenteerd in plaats van de trendlijn.

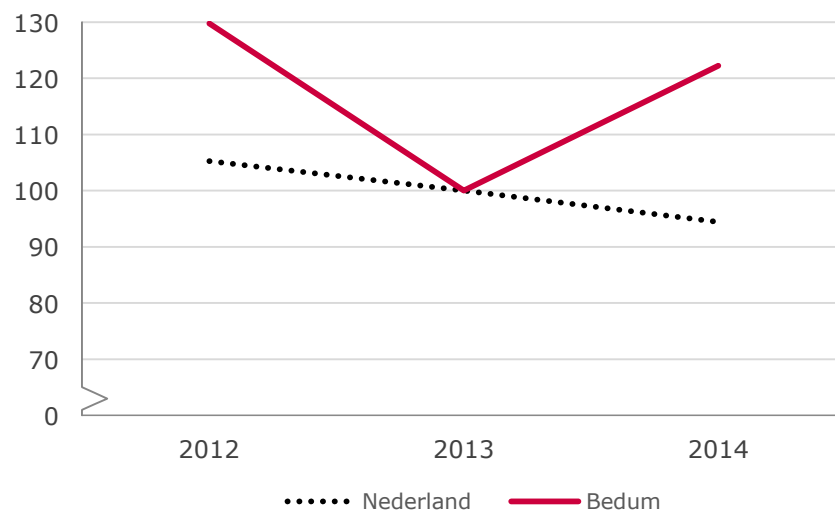
De samengestelde criminaliteitsindex wordt op basis van de zes losse delicttypen is berekend. Aangezien cijfers over gewelddelicten alleen voor 2013 beschikbaar zijn, hebben we het aantal gewelddelicten in 2013 ook gebruikt voor de jaren 2012 en 2014 om de samengestelde index te berekenen. De trend van deze index is weergegeven in figuur 3.12.

Figuur 3.12 laat zien dat de criminaliteit in de gemeente Bedum tussen 2012 en 2013 is gedaald met 30%-punten. In het afgelopen jaar is de criminaliteit echter weer gestegen, namelijk met 22%-punten. Deze trend verschilt van de trends in de gemeente Amsterdam en de gemeente Groningen waar de criminaliteit is afgenomen in de periode 2012-2014. Bovendien valt het op dat de veranderingen in de gemeente Bedum groter zijn dan de veranderingen in de andere twee gemeenten.

Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het aantal delicten in de gemeente Bedum klein is waardoor een toe- of afname al snel leidt tot grotere fluctuaties. Verder kunnen op basis van de hoogte van de trendlijn geen uitspraken worden gedaan over de hoeveelheid criminaliteit in de gemeente Bedum ten opzichte van de gemeenten Amsterdam en Groningen. Als de trendlijn hoger ligt dan betekent dit niet dat er meer criminaliteit wordt gepleegd in de gemeente. De trendlijn kan enkel worden gebruikt om de *ontwikkeling* in criminaliteit te vergelijken met andere gemeenten, niet om de hoeveelheid criminaliteit te vergelijken.

Figuur 3.12 De samengestelde criminaliteitsindex – trends (gemeente Bedum)

Indexcijfers (2013=100)

Noot: Cijfers over geweldsdelicten zijn niet beschikbaar voor 2012 en 2014. Voor beide jaren is het aantal ondervonden delicten uit 2013 gebruikt.

Ook de ontwikkeling in de overige delicten is onderzocht voor de gemeente Bedum. Wapenmisdrijven en drugs misdrijven komen in de gemeente Bedum nauwelijks voor. Ook het aantal gevallen van fraude en bedrog is beperkt. Zo werden in 2014 slechts tien gevallen van fraude en bedrog geregistreerd door de politie. Het aantal bestuurders dat doorrijdt na een ongeval is min of meer gelijk gebleven in de periode 2005-2014.

De moord- en doodslagcijfers hebben betrekking op het COROP-gebied 'overig Groningen'. Deze cijfers zijn niet voor de gemeente Bedum beschikbaar. Om te voorkomen dat de gemeente Groningen invloed heeft op de moord- en doodslagcijfers van het hele COROP-gebied, is er voor gekozen om cijfers te presenteren van het COROP-gebied minus de gemeente Groningen. Tabel 3.4 laat zien dat het aantal moorden en doodslagen fluctueert tussen nul en drie per jaar. Het aantal bestuurders dat rijdt onder invloed is weergegeven voor de provincie Groningen net als bij de uitwerking van de cijfers voor de gemeente Groningen (zie figuur 3.8). De percentages van dit delicttype fluctueren tussen 2,2 en 4,0.

Tabel 3.4 Overige delicttypen – totale aantal voor weinig voorkomende delicten (gemeente Bedum)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totale aantal^b										
Moord en doodslag ^a	0	0	3	0	0	3	1	1	2	0
Doorrijden na een ongeval	25	20	20	30	20	35	30	15	20	20
Fraude en bedrog	15	5	5	5	20	20	10	20	5	10
Drugsmisdrijven	0	5	5	0	0	0	0		0	5
Wapenmisdrijven					0	0	0	0	0	
%										
Rijden onder invloed (provincie) ^c	3,2	3,3	4,0	3,7		3,7	2,9		2,2	

^a Moord en doodslag in het COROP-gebied 'overig Groningen'. Bij de berekening van de moord- en doodslagcijfers is de gemeente Groningen buiten beschouwing gelaten.

^b Omdat kleine aantallen makkelijk zijn te herleiden tot specifieke zaken worden politiecijfers door het CBS afgerond op vijftallen.

^c Voor de consistentie in weergave zijn de percentages gepresenteerd in plaats van de trendlijn.

3.3.2 Overlastindex

De overlastindex is niet weer te geven voor de gemeente Bedum. Hiervoor zijn gegevens nodig van de Veiligheidsmonitor welke voor de gemeente Bedum alleen beschikbaar zijn voor het jaar 2013.

3.3.3 Index onveiligheidsbeleving

Net als voor de overlastindex is het voor de index onveiligheidsbeleving niet mogelijk om een trend weer te geven. De index is immers ook op gegevens van de Veiligheidsmonitor gebaseerd.

3.4 De regionalisering van de NVI

De uitgewerkte voorbeelden laten zien dat de regionalisering van de NVI mogelijk is voor zowel grote als kleine gemeenten. Een belangrijke voorwaarde voor de regionalisering is dat er gegevens van de Veiligheidsmonitor beschikbaar zijn voor de gemeente. Bij de gemeente Amsterdam en de gemeente Groningen worden weinig problemen ervaren met de regionalisering. Het voorbeeld van de gemeente Bedum laat zien dat het ontbreken van VM-gegevens er toe kan leiden dat de indices van overlast en onveiligheidsbeleving niet te regionaliseren zijn. Het is voor de regionalisering belangrijk dat gemeenten deelnemen aan de Veiligheidsmonitor. Bij een deelname van twee keer of vaker is regionalisering zonder meer mogelijk. Bij een deelname van één keer is een regionalisering mogelijk, maar moeten gegevens voor de jaren waarin niet is deelgenomen aan de VM geïmputeerd worden (bijvoorbeeld met behulp van de gegevens van het jaar waarin wel is deelgenomen). Voor imputatie wordt een model gebruikt waarbij een aantal aannames wordt gedaan. Uitspraken over ontwikkelingen worden gedaan in de veronderstelling dat aan deze aannames is voldaan. In bijlage 6 staan alle gemeenten uit 2014 weergegeven en is per gemeente aangegeven of een regionalisering van de NVI mogelijk is. Voor 58 gemeenten zijn gegevens over meerdere jaren beschikbaar en kunnen dus al ontwikkelingen getoond worden. Voor 145 gemeenten zijn slechts gegevens voor één jaar beschikbaar uit de VM. Trends kunnen voor deze gemeenten alleen nog

getoond worden wanneer er gegevens geïmputeerd worden of wanneer deze gemeenten in de toekomst opnieuw deelnemen aan de VM. Vanaf 2012 hebben 200 gemeenten nog niet deelgenomen aan de VM. Voor deze gemeenten kunnen de verschillende indices dus niet berekend worden.

4 Slotbeschouwing

In dit onderzoek zijn de mogelijkheden bestudeerd om de NVI op een correcte wijze weer te geven op gemeenteniveau. Regionalisering naar gemeenteniveau maakt het mogelijk om gemeentelijk (veiligheids)beleid te toetsen aan de hand van de veiligheidsindices. In dit onderzoek is er ingegaan op de knel- en beslispunten bij de regionalisering, zijn de mogelijkheden tot regionalisering per databron besproken en zijn drie voorbeelden van regionalisering naar het niveau van de gemeente uitgewerkt. Op basis van dit onderzoek kunnen enkele conclusies worden getrokken.

Conclusies

Een eerste conclusie uit dit onderzoek is dat regionalisering zonder meer mogelijk is voor gemeenten met meer dan 70.000 inwoners. In de praktijk komt dit neer op de vijftig grootste gemeenten van Nederland. Het merendeel van de gegevens die zijn gebruikt voor de NVI zijn beschikbaar voor deze gemeenten. Cijfers over rijden onder invloed vormen hier een uitzondering op: deze cijfers moeten dan ook op het niveau van de provincie worden gepresenteerd.

De beschikbaarheid van de gegevens voor de grote gemeenten betekent ook dat de samengestelde criminaliteitsindex, de overlastindex en de index onveiligheidsbeleving goed te regionaliseren zijn voor de 70.000+ gemeenten. Op dit moment kunnen de drie indices vanaf 2012 gepresenteerd worden. Om de cijfers van de VM ook in de toekomst te kunnen vergelijken met eerdere jaren is het belangrijk dat de steekproeven van de VM representatief blijven voor de grote gemeenten. Voorts is het aan te bevelen om correctiefactoren te ontwikkelen die het mogelijk maken om de cijfers van de IVM te vergelijken met de VM. Er zijn momenteel wel correctiefactoren beschikbaar, maar deze zijn enkel beschikbaar op landelijk- en politiedistrict-niveau en slechts voor een kleine set aan variabelen. Correctiefactoren zouden het mogelijk maken om terug te kijken naar de periode voorafgaand aan 2012.

Een andere conclusie is dat regionalisering van de NVI naar gemeenten met minder dan 70.000 inwoners alleen mogelijk is voor gemeenten die deelnemen aan de VM. In tegenstelling tot de 70.000+ gemeenten worden gemeenten met minder dan 70.000 inwoners niet betrouwbaar waargenomen in de VM. Hierdoor zijn niet voor alle kleine gemeenten VM-gegevens beschikbaar.

Aangezien de meeste kleine gemeenten die deelnemen aan de VM dit niet jaarlijks doen, kan er voor gekozen worden om voor de samengestelde criminaliteitsindex gegevens over geweldsdelicten uit ontbrekende jaren te imputeren om toch een trend over de hele periode te kunnen laten zien. In het uitgewerkte voorbeeld van de gemeente Bedum is dit gedaan door gegevens uit het beschikbare jaar (2013) ook te gebruiken voor de andere jaren (2012 en 2014). Er kan ook voor worden gekozen om een meer geavanceerde wijze van imputatie van missende gegevens te gebruiken.⁶

Discussie

Bij het regionaliseren van de NVI naar gemeenteniveau moet er met een aantal punten rekening gehouden worden. Ten eerste kunnen de grenzen van gemeenten veranderen in het kader van gemeentelijke herindelingen. Voor de regionalisering van de NVI moet rekening gehouden worden met deze mogelijke veranderingen in gemeentegrenzen. Het is aan te bevelen om jaarlijks een actualisering te geven van de nieuwe gemeenten in Nederland (en van de gemeenten die verdwijnen). Voor

⁶ Bij imputatie worden ontbrekende gegevens ingevuld met verwante of geschatte waarden.

gemeenten die worden samengevoegd dienen de cijfers over criminaliteit, overlast en onveiligheid uit het verleden ook te worden samengenomen. Zodoende is het voor de nieuwe gemeenten mogelijk om de ontwikkeling in de NVI te presenteren. Daarnaast is het van belang dat gemeenten met minder dan 70.000 inwoners gaan en blijven deelnemen aan de Veiligheidsmonitor. De voorbeelden van de gemeenten die in dit onderzoek zijn uitgewerkt tonen aan dat de VM-gegevens nodig zijn bij het regionaliseren van de NVI. Om trends weer te geven van de samengestelde criminaliteitsindex, de overlastindex en de index onveiligheidsbeleving is het noodzakelijk dat gegevens van de VM beschikbaar zijn voor meerdere jaren. Toekomstige deelname van voornamelijk de kleinere gemeenten is daarbij dus noodzakelijk. Aansluitend op het vorige punt dient ook verder uitgezocht te worden in hoeverre er passende correctiefactoren ontwikkeld kunnen worden, zodat de cijfers van de IVM met cijfers van de VM vergeleken kunnen worden. Op dit moment ontbreken correctiefactoren op het niveau van de gemeente en zijn er enkel correctiefactoren beschikbaar voor een beperkte set aan variabelen. De uitbreiding van het aantal correctiefactoren naar het niveau van de gemeente zou het mogelijk maken om terug te kijken tot het jaar 2008. Tevens is het van belang om tijdig in te spelen op toekomstige veranderingen in de VM. Methodologische veranderingen van de VM kunnen namelijk vragen om nieuwe correctiefactoren om cijfers uit de verschillende versies aan elkaar te kunnen koppelen en dus de trends in kaart te kunnen brengen. Ten slotte is de NVI in dit onderzoek alleen geregionaliseerd naar het niveau van de gemeente. Hiermee kunnen gemeenten op basis van de trends hun veiligheidsbeleid toetsen en eventueel aanpassen. Ook is er nagegaan of de NVI te regionaliseren is naar een regionale indeling die door de politie wordt gehanteerd (bijvoorbeeld basisteamniveau of politiedistrictniveau). Op dit moment is het niet wenselijk om de NVI te regionaliseren naar basisteamniveau, de politie heeft aangegeven dat er vanuit hun kant geen onmiddellijke wens is om de NVI naar basisteamniveau te regionaliseren.

Tot slot

Dit onderzoek heeft de mogelijkheden beschreven van de regionalisering van de NVI naar gemeentelijk niveau. Hoewel de regionalisering van de NVI naar gemeenten met minder dan 70.000 inwoners op dit moment nog beperkt mogelijk is, zullen de mogelijkheden tot regionalisering in de toekomst verbeteren. Met behulp van de vervolgmetingen van de VM zal het voor (meer) kleine gemeenten mogelijk zijn om trends van de NVI weer te geven. Het is daarbij wel van belang dat kleine gemeenten gaan en blijven deelnemen aan de VM. Ook dient de opzet van de VM gewaarborgd te blijven zodat de cijfers tussen de jaren vergelijkbaar blijven. Als vervolg van dit haalbaarheidsonderzoek moet verder nagedacht worden over de manier waarop de NVI-cijfers worden gevisualiseerd en beschikbaar worden gesteld aan gemeenten en andere belanghebbenden. Te denken valt aan het ontwikkelen van een webapplicatie waarbij gemeenten zelf hun cijfers kunnen opvragen. Voorbeelden van een dergelijke webapplicatie zijn te vinden bij het CBS (Statline), de Veiligheidsmonitor (online databank), de gemeente Amsterdam (Veiligheidsindex Amsterdam-Amstelland) en de VNG en KING (waarstaatjegemeente.nl). Bij de uitwerking van de webapplicatie moet het mogelijk zijn om cijfers van een gemeente te vergelijken met andere gemeenten. Gemeenten kunnen daarbij de trends van sociale veiligheid vergelijken met de trends in andere gemeenten. Aangezien de cijfers geïkt zijn aan de cijfers van de gemeente in 2013, kan er op basis van de hoogte van de trendlijn geen uitspraak worden gedaan over de hoogte van de criminaliteit, overlast of onveiligheidsbeleving in een gemeente ten opzichte van andere gemeenten. Om hier uitspraken over te doen is het mogelijk om de cijfers dubbel te iken (bijvoorbeeld ook aan de landelijke cijfers van 2013). Het doel van

de NVI is echter om de *ontwikkeling* in criminaliteit te duiden en niet het beschrijven van de omvang van de criminaliteit (zie ook Vergouw e.a., 2014). Het dubbel ijken van de cijfers maakt het trendverloop binnen de afzonderlijke gemeenten minder inzichtelijk waardoor in dit onderzoek is gekozen om enkel te ijken aan de gemeentelijke cijfers van 2013. Op basis van het onderling vergelijken van de NVI kunnen gemeenten onderzoeken hoe de sociale veiligheid is veranderd en hoe deze veranderingen in verhouding staan tot andere gemeenten waarmee men zich wil vergelijken. Op deze manier kan de NVI bijdragen aan de gemeentelijke beleidsvorming.

Summary

Background

This study aimed to investigate whether the national security indices (*Nationale Veiligheidsindices*, NVI) can also be constructed at municipality level. The NVI have previously been developed to measure changes in crime, public nuisance and experiences of unsafety at a national level. In order to test local safety policy, the Association of Dutch Municipalities (VNG) had the wish to use the NVI at a local level. In this study, we investigated whether the NVI can be used at municipality level, and we discussed the main problems that arise when local indices are constructed. We used data from the municipalities of Amsterdam, Groningen and Bedum to highlight the possibilities of a regionalization. The central question of this study was:

To what extent can the NVI be regionalized and shown at regional level?

Considerations and decisions

In this study, we first had to make a decision about the level of regionalization. To do this, several stakeholders, such as the police and municipalities, were asked if they were interested in a regionalization of the NVI to local units they generally use. The VNG was interested in a regionalization of the NVI to municipality level. The police had no immediate wish for a regionalization, but recognized the importance of having such statistics to develop crime interventions. In this study, we decided to use the municipality level as level of regionalization. To make a future regionalization of the NVI possible for the regional units that are used by the police, we also provided information about the regionalization of the NVI to the 'Robust Frontline Teams'; the lowest regional unit of the police.

Moreover, we had to make a decision about presenting trend lines of crimes that are not often committed. If crimes are not often committed, it is undesirable to present trend lines because a small increase or decrease can cause large fluctuations. We discussed several ways to deal with this problem. Because of practical concerns of the methods discussed, we decided to present the absolute numbers of crimes that are not often committed.

Another decision that had to be made was whether the NVI need to be regionalized to victim's place of residence, offender's place of residence or the location where the crime is committed. Because an important aim of the NVI is to examine local security policy, it is important to know whether a crime is committed in a municipality or not. Besides this practical reason, crimes are most often registered at crime location level. Therefore, we regionalized the NVI to the location where the crime is committed.

Finally, a decision had to be made about the benchmark year. Earlier, the NVI were calculated for the benchmark year of 2012. To be consistent, it would have been desirable if the same benchmark year was used for the regionalization of the NVI. However, in 2012 only nineteen municipalities participated in the Safety Monitor (in Dutch: 'Veiligheidsmonitor'). By contrast, in 2013 a total number of 155 municipalities participated in the Safety Monitor. Because the Safety Monitor is one of the main data sources for the NVI, we decided to use 2013 as benchmark year for the regionalization.

Data used for the NVI

The data resources that have been used for the NVI are: police registration data, Safety Monitor data, murder statistics, and research about drunk driving conducted by the Water, Traffic and Environment Agency (WVL), which is one of the national agencies of Rijkswaterstaat. For each data source, we examined whether the data allow a regionalization of the NVI to municipality level.

This study showed that the data retrieved from police registrations can be regionalized to all municipalities in the Netherlands. These police statistics are also registered to crime location and can be presented from 2005.

Data from the Safety Monitor are available from 2012 and are representative of municipalities with more than 70,000 inhabitants and of (smaller) municipalities that participated in the Safety Monitor. Because it is difficult to regionalize the Safety Monitor data to crime location, we regionalized these data to victim's place of residence. Analyses on the Safety Monitor data showed that about 80 per cent of violent crime victims becomes a victim in the own place of residence. Moreover, this percentage was found to be stable over time. We therefore assumed that crime trends that are based on Safety Monitor data are correctly described if victim's place of residence is used.

Data from the death statistics are available for the twenty-five largest municipalities in the Netherlands. For the other municipalities, we had to fall back on data about the COROP area in which the municipality is situated. COROP areas consist of several municipalities and are therefore larger regional units than a municipality, but smaller units than a county (in Dutch: 'provincie'). Statistics on murder and manslaughter are registered on crime location and are shown from 2005.

Data from research on drunk driving are not available at municipality level. Because these data are not available at municipality level, we decided to present the crime trends at county level. Trends on drunk driving are presented from 2005.

Regionalization of the national security indices

The NVI consist of a combined crime index, a public nuisance index and an experiences of unsafety index. The combined crime index consists of the following crime types: violence, sexual offences, property offences (with violence), burglaries, thefts and vandalism and public order offences. Information on these offences are obtained from police statistics and Safety Monitor data. While data from the police are available for all municipalities, data from the Safety Monitor are available for municipalities with more than 70,000 residents and for municipalities that participated in the Safety Monitor. This means that the combined crime index can only be regionalized to the municipalities that are reliably measured in the Safety Monitor.

The examples in this study showed that a regionalization of the combined crime index is possible for the municipalities of Amsterdam and Groningen. For Bedum – and other smaller municipalities – it is more difficult to regionalize the combined crime index. If a municipality participated only once in the Safety Monitor – as is the case with the municipality of Bedum – information needs to be imputed for the years that are missing in order to present a trend line for the period 2012-2014. It is impossible to present trend lines of the combined crime index if municipalities have not participated in the VM since 2012.

When looking at the municipalities of 2014, we found that the combined crime index can be regionalized without any problems for 58 municipalities. For 145 municipalities it is possible to regionalize the combined crime index, but imputation of the Safety Monitor data is required. It is currently impossible to regionalize the security indices for 200 municipalities, because these municipalities have not yet participated in the Safety Monitor since 2012.

This study found that trends on sexual offences, property offences (with violence), burglaries, thefts, vandalism and public order offences, traffic offences (hit and run), drug offenses and weapons offenses are based on police statistics and can be regionalized for all municipalities. Trends on violent offences can only be regionalized for municipalities with more than 70,000 inhabitants and for municipalities that participated in the Safety Monitor since 2012. Trends on murder and manslaughter are based on death statistics and can be regionalized to the twenty-five largest municipalities. For the other municipalities, data on murder and manslaughter are used at COROP area level. Trends on traffic offences (drunk driving) can be presented at county level because information from the WVL research was used to measure these offences.

The index on public nuisance can only be regionalized for municipalities with more than 70,000 inhabitants and for municipalities that participated in the Safety Monitor. To present a trend line of public nuisance, it is important that data are available for at least two measurement moments. The examples of Amsterdam and Groningen showed that a regionalization of the public nuisance index is possible for both municipalities. However, a regionalization of the public nuisance index is not possible for Bedum; this municipality participated only once in the Safety Monitor since 2012.

The experiences of unsafety index is also based on data from the Safety Monitor. Therefore, the problems that arise when regionalizing the public nuisance index also arise when regionalizing the experiences of unsafety index. Hence, a regionalization of the experiences of unsafety index is possible for municipalities with more than 70,000 inhabitants and for municipalities that participated in the Safety Monitor since 2012.

Conclusions

The main conclusion of this study was that a regionalization of the NVI is possible for all municipalities with more than 70,000 inhabitants. These municipalities include the fifty largest municipalities in the Netherlands. Moreover, this study indicated that regionalization of the NVI is possible for smaller municipalities if these municipalities participated in Safety Monitor between 2012 and 2014. Furthermore, a regionalization of the NVI is impossible for smaller municipalities that did not participate in the Safety Monitor. Future participation in the Safety Monitor would help to increase the number of municipalities for which the NVI can be regionalized. What is now needed is a web application that provides statistics on the local NVI which are accessible for municipalities and other stakeholders. The web application should provide the opportunity to examine changes in social security and to compare the NVI between municipalities. This information can be used by local authorities to develop targeted interventions aimed at improving local crime problems, public nuisance and experiences of unsafety.

Literatuur

- Buelens, B., Brakel, J. van den, & Moons, E. (2013). *Kleinedomeinschatters bij de Integrale Veiligheidsmonitor*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2014). *Veiligheidsmonitor 2013. Landelijke rapportage*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2015a). Geraadpleegd mei 2015: www.statline.cbs.nl.
- CBS (2015b). *Veiligheidsmonitor 2014. Landelijke rapportage*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Noije, L. van, & Wittebrood, K. (2008). *Sociale veiligheid ontsleuteld*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Reep, C.M.M. (2014). *Slachtoffer geweest? Vergelijking van de respondentopgaven in de Veiligheidsmonitor 2012 met aangiftegegevens van de politie*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Doeschot, F. ten, & Visser, G. (2014). *Is er leven na de methodebreuk? Praktijkervaringen met alternatieve vergelijkingsmethoden voor de Veiligheidsmonitor*. Enschede: I&O Research.
- Veiligheidsmonitor (2015). Geraadpleegd juli 2015: www.veiligheidsmonitor.nl/Deelname/Deelnemers.
- Vergouw, S.J., Jennissen, R.P.W., Weijters, G., & Smit, P.R. (2014). *Naar Nationale Veiligheidsindices*. Den Haag: WODC. Cahier 2014-14.
- WVL (2014). *Rijden onder invloed in Nederland in 2002-2013*. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur & Milieu.

Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter

Dhr. prof. dr. B.F.M. Bakker

Professor Register Methodologie,
Vrije Universiteit Amsterdam
Afdelingshoofd Methodologie, CBS

Leden

Dhr. dr. B.J.M. van der Aa

Senior onderzoeker,
Onderzoekcentrum Drechtsteden
Kennismakelaar Veiligheid,
Gemeente Tilburg

Mw. drs. M. Beijers

Dhr. prof. dr. ir J.A. van den Brakel

Professor Survey Methodologie,
Universiteit Maastricht,
Methodoloog, CBS

Dhr. drs. R.E. Flos

Coördinerend Beleidsmedewerker, DGRR,
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Dhr. drs. A.W.M. van der Heijden

Mw. L.E. Kerstens, MSc

Senior Beleidsadviseur, Parket-Generaal
Beleidsmedewerker Openbare Orde en
Veiligheid, Vereniging Nederlandse
Gemeenten

Mw. W. van Tilburg

Strategisch Onderzoeker,
Nationale Politie – Landelijke Eenheid

Dhr. dr. H. Smeets

Senior Onderzoeker, OIS,
Gemeente Amsterdam

Bijlage 2 Regionalisering naar basisteamniveau

In tabel b2.1 wordt per databron aangegeven of een regionalisering naar het niveau van basisteams mogelijk is.

Tabel b2.1 Overzicht regionalisering naar basisteamniveau

Databron	Regionalisering naar basisteamniveau mogelijk?
Doodsoorzakenstatistiek	Niet mogelijk. Ook niet naar andere regionale indelingen van de politie. Wel te regionaliseren naar de 25 grote steden, COROP-gebieden, landsdelen en provincies.
Door de politie geregistreerde misdrijven	Wel mogelijk, cijfers vanaf 2015 beschikbaar.
Veiligheidsmonitor	Wel mogelijk.
WVL-onderzoek	Niet mogelijk. Wel te regionaliseren naar het niveau van politie-eenheden.

Bijlage 3 Berekening van de samengestelde criminaliteitsindex

In deze bijlage wordt een rekenvoorbeeld van de samengestelde criminaliteitsindex voor de gemeente Amsterdam gegeven. Voor het berekenen van de samengestelde criminaliteitsindex is het nodig om te wegen naar de omvang en de ernst van de verschillende delicttypen. Voor deze weging zijn in de landelijke rapportage van de NVI twee correctiefactoren berekend (Vergouw e.a., 2014).

De eerste correctiefactor heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende delicttypen. Hiervoor zijn de verhoudingen van de verschillende delicttypen ten opzichte van het delicttype 'diefstal zonder geweld' berekend. Voor de berekening van de correcties ten opzichte van diefstal zijn drie effecten onderzocht die een oorzaak kunnen zijn van een onder- of overschatting van het aantal delicten in de Veiligheidsmonitor ten opzichte van het daadwerkelijk aantal gepleegde delicten. Ten eerste is onderzocht of slachtoffers van het ene delicttype meer of minder bereid zijn mee te doen aan de VM dan slachtoffers van een ander delicttype. Daarnaast is gekeken of slachtoffers uit de politieregistratie die tevens hebben meegedaan aan de VM ook in de VM hebben aangegeven dat zij slachtoffer zijn geweest van een delict. Tenslotte is onderzocht of respondenten uit de VM die hebben aangegeven dat zij slachtoffer zijn geweest van een delict ook in de registratie van de politie voorkomen als slachtoffer. Deze drie effecten zijn gecombineerd en hebben geresulteerd in de correctiefactor die aangeeft met welk getal een delicttype vermenigvuldigd moet worden om dezelfde onder- of overschatting te krijgen als het aantal in de VM gevonden diefstallen zonder geweld (zie voor meer informatie Vergouw e.a., 2014). De verhoudingen die zijn berekend voor de landelijke NVI worden ook gebruikt voor de regionalisering van de NVI.

Bij de berekening van de verhoudingen zijn de landelijke IVM-gegevens van 2011 gebruikt. Daarbij werd het totale aantal geweldsdelicten (3,6 per 100 inwoners), zedendelicten (2,12 per 100 inwoners), vermogensdelicten (0,1 per 100 inwoners), diefstallen (10,8 per 100 inwoners), inbraken (0,6 per 100 inwoners) en vernielingen en delicten tegen de openbare orde (18,2 per 100 inwoners) eerst vermenigvuldigd met de bijbehorende correcties die in de eerste kolom van tabel b2.1 staan. Vervolgens werden de uitkomsten van deze vermenigvuldigingen gedeeld door het aantal in de VM gevonden diefstallen zonder geweld. Voor geweldsdelicten resulteerde dit bijvoorbeeld in de verhouding: $3,6 * 0,82 / 10,8 = 0,274$. Deze en de andere verhoudingen staan in tabel b3.1 weergegeven en worden als correctiefactor voor de omvang gebruikt bij de berekening van de samengestelde criminaliteitsindex.

Daarnaast wordt voor de berekening van de samengestelde criminaliteitsindex gewogen naar de ernst van de delicttypen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de zogenoemde celdagequivalenten die door het OM ontwikkeld zijn (zie ook Vergouw e.a., 2014). De correctiefactoren naar ernst van de delicten staan in de rechterkolom van tabel b3.1 weergegeven).

Tabel b3.1 Weegfactoren naar omvang en ernst van delicttypen

	Weging naar omvang		Weging naar ernst
	Correctie t.o.v. diefstal	Correctiefactor omvang	Correctiefactor ernst
Geweld	0,82	0,274	5,37
Zeden	0,41(ns)	0,080	39,78
Vermogen	0,64(ns)	0,006	45,37
Diefstal	1,00	1,000	6,20
Inbraken	0,66	0,060	6,20
Vernielingen en delicten tegen de openbare orde	0,68	1,142	5,50

Om te komen tot de criminaliteitsindex wordt per jaar het aantal delicten per 100 inwoners berekend gewogen naar omvang en ernst met de volgende formule:

Samengestelde criminaliteitsindex =
gewelddelicten per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst +
zedendelicten per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst +
vermogensdelicten per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst +
diefstallen per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst +
inbraken per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst +
vernieling per 100 inwoners * correctiefactor omvang * correctiefactor ernst.

Met cijfers van 2014 levert dit voor de gemeente Amsterdam de volgende berekening op:

$4,54$ (geweld) * $0,274$ * $0,0537$ + $0,06$ (zeden) * $0,080$ * $0,3978$ + $0,30$ (vermogen) * $0,006$ * $0,4537$ + $4,93$ (diefstal) * $1,000$ * $0,0620$ + $0,82$ (inbraak) * $0,060$ * $0,0620$ + $0,89$ (vernieling) * $1,142$ * $0,0550$.

De uitkomst van de bewerking is $0,43$ delicten per 100 inwoners. Net als voor 2014 kunnen ook het totale aantal delicten in de andere jaren worden berekend. Dit levert een totale aantal delicten op van $0,46$ in 2012 en van $0,45$ in 2013. Deze cijfers zijn geïndexeerd aan het ijkjaar 2013 wat voor de periode 2012-2014 resulteert in de indexcijfers: 102, 100 en 96.

Bijlage 4 Voorbeeld van regionalisering naar drie gemeenten

Deze bijlage bevat de cijfers die onderliggend zijn aan de figuren in hoofdstuk 3. De absolute aantallen en indexcijfers staan gepresenteerd per gemeente.

Tabel b4.1 Criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving – trends (gemeente Amsterdam)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Amsterdam	Totale aantal inwoners									
	742783	743079	742884	747093	755605	767457	779808	790110	799278	810937
Criminaliteit	Aantal per 100 inwoners									
Samengestelde criminaliteitsindex								0,46	0,45	0,43
Gewelddelicten								5,88	4,22	4,54
	Totale aantal									
Zedendelicten	670	515	520	535	535	415	510	480	465	465
Vermogen met geweld	3475	3560	3135	3305	3070	2935	2860	2905	2965	2400
Diefstal zonder geweld	41495	39175	36375	37020	35055	36855	38580	38965	42040	40010
Inbraken zonder geweld	5620	5965	5890	6280	6655	7060	6595	7195	7975	6630
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	11735	12130	12295	12090	9870	10265	9835	7905	7245	7205
Moord en doodslag	24	4	27	11	24	10	12	17	16	17
Doorrijden na ongeval	3450	3340	3515	3585	3555	4390	4495	3645	4000	3750
Fraude/bedrog	3835	4185	4495	3920	4695	4235	4900	4990	3710	3625
Drugsmisdrijven	2190	2715	2485	1975	1695	1310	1340	1335	1450	1575
Wapenmisdrijven	530	475	560	525	600	455	745	780	510	465
	%									
Rijden onder invloed (provincie)	3,20	3,30	4,00	3,70		3,70	2,90		2,20	
Overlast	%									
Overlast totaal								53,20	53,47	52,02
Fysieke verloedering								31,20	29,40	29,24
Sociale overlast								18,77	19,37	18,49
Verkeersoverlast								33,41	33,29	31,92
Onveiligheidsbeleving	%									
Onveiligheidsgevoelens								78,23	82,79	74,78
Vermijdingsgedrag								17,24	17,58	16,86
Onveiligheidsperceptie								22,07	22,59	21,11
Criminaliteit	Index 2013=100									
Samengestelde criminaliteitsindex								102	100	96
Gewelddelicten								139	100	107
Zedendelicten	155	119	120	123	122	93	112	104	100	99
Vermogen met geweld	126	129	114	119	110	103	99	99	100	80
Diefstal zonder geweld	106	100	93	94	88	91	94	94	100	94
Inbraken zonder geweld	76	80	79	84	88	92	85	91	100	82
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	174	180	183	179	144	148	139	110	100	98
Moord en doodslag										
Doorrijden na ongeval	93	90	95	96	94	114	115	92	100	92

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fraude/bedrog	111	121	130	113	134	119	135	136	100	96
Drugsmisdrijven	163	201	184	146	124	94	95	93	100	107
Wapenmisdrijven	112	100	118	110	124	93	150	155	100	90
Rijden onder invloed (provincie)	145	150	182	168	168	168	132	116	100	
Overlast										
Overlast totaal								100	100	97
Fysieke verloedering								106	100	99
Sociale overlast								97	100	95
Verkeersoverlast								100	100	96
Onveiligheidsbeleving										
Onveiligheidsgevoelens								94	100	90
Vermijdingsgedrag								98	100	96
Onveiligheidsperceptie								98	100	93

Tabel b4.2 Criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving – trends (gemeente Groningen)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totale aantal inwoners										
Groningen	180604	180729	181613	182484	184227	187298	189991	193127	195418	198317
Criminaliteit										
Aantal per 100 inwoners										
Samengestelde criminaliteitsindex								0,38	0,39	0,34
Gewelddelicten								6,30	5,93	5,09
Totale aantal										
Zedendelicten	215	235	245	185	150	190	145	165	160	140
Vermogen met geweld	185	190	190	195	320	400	280	240	230	200
Diefstal zonder geweld	7215	7915	7315	6295	7465	6970	6240	6485	7170	6330
Inbraken zonder geweld	1760	1435	1440	1890	1350	1470	1505	1555	1710	1530
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	2680	3070	3005	3140	3205	2595	2410	2215	2015	1935
Moord en doodslag	1	2	4	3	3	3	2	0	6	3
Doorrijden na ongeval	740	785	820	750	890	875	930	845	725	740
Fraude/bedrog	565	680	765	555	695	725	705	655	615	540
Drugsmisdrijven	250	295	330	275	345	375	285	275	290	215
Wapenmisdrijven	85	75	55	70	85	90	95	70	60	60
%										
Rijden onder invloed (provincie)	3,20	3,30	4,00	3,70		3,70	2,90		2,20	
Overlast										
%										
Overlast totaal								43,69	41,88	40,61
Fysieke verloedering								20,90	19,87	20,34
Sociale overlast								9,92	12,22	10,80
Verkeersoverlast								27,10	26,71	24,39
Onveiligheidsbeleving										
%										
Onveiligheidsgevoelens								65,50	79,15	66,76

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vermijdingsgedrag								8,04	9,80	10,01
Onveiligheidsperceptie								10,89	15,47	13,75
Index 2013=100										
Criminaliteit										
Samengestelde criminaliteitsindex								98	100	88
Gewelddelicten								106	100	86
Zedendelicten	145	159	165	124	99	124	93	104	100	86
Vermogen met geweld	87	89	89	91	148	181	125	106	100	86
Diefstal zonder geweld	109	119	110	94	110	101	90	92	100	87
Inbraken zonder geweld	111	91	91	118	84	90	91	92	100	88
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	144	165	160	167	169	134	123	111	100	95
Moord en doodslag										
Doorrijden na ongeval	110	117	122	111	130	126	132	118	100	101
Fraude/bedrog	99	120	134	97	120	123	118	108	100	87
Drugsmisdrijven	93	110	122	102	126	135	101	96	100	73
Wapenmisdrijven	153	135	99	125	150	157	163	118	100	99
Rijden onder invloed (provincie)	125	133	108	142	104	67	67	83	100	
Overlast										
Overlast totaal								104	100	97
Fysieke verloedering								105	100	102
Sociale overlast								81	100	88
Verkeersoverlast								101	100	91
Onveiligheidsbeleving										
Onveiligheidsgevoelens								83	100	84
Vermijdingsgedrag								82	100	102
Onveiligheidsperceptie								70	100	89

Tabel b4.3 Criminaliteit, overlast en onveiligheidsbeleving – trends (gemeente Bedum)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totale aantal inwoners										
Bedum	10733	10675	10601	10550	10462	10447	10495	10508	10553	10494
Criminaliteit										
Aantal per 100 inwoners										
Samengestelde criminaliteitsindex									0,10	
Gewelddelicten									2,62	
Totale aantal										
Zedendelicten	5	5	5	15	0	0	0	5	0	0
Vermogen met geweld	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0
Diefstal zonder geweld	85	60	50	50	55	65	55	65	35	45
Inbraken zonder geweld	15	25	10	20	20	25	35	20	20	20
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	125	145	160	155	145	80	110	75	60	85
Moord en doodslag	0	0	3	0	0	3	1	1	2	0
Doorrijden na ongeval	25	20	20	30	20	35	30	15	20	20

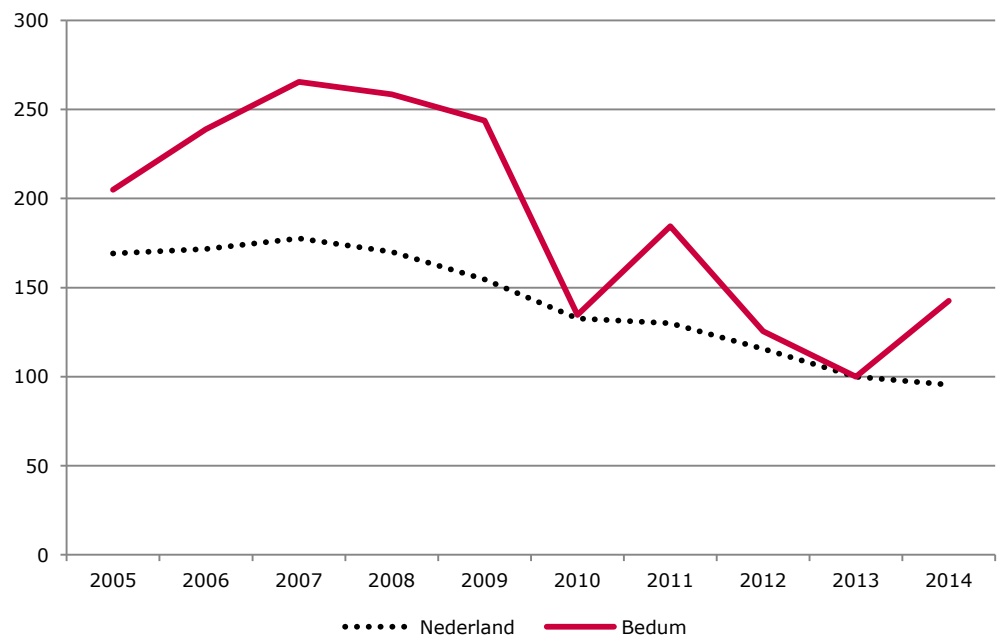
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fraude/bedrog	15	5	5	5	20	20	10	20	5	10
Drugsmisdrijven	0	5	5	0	0	0	0	0	0	5
Wapenmisdrijven					0	0	0	0	0	
	%									
Rijden onder invloed (provincie)	3,20	3,30	4,00	3,70		3,70	2,90		2,20	
Overlast										
	%									
Overlast totaal									37,32	
Fysieke verloedering									23,76	
Sociale overlast									1,47	
Verkeersoverlast									23,48	
Onveiligheidsbeleving										
	%									
Onveiligheidsgevoelens									41,46	
Vermijdingsgedrag									5,46	
Onveiligheidsperceptie									0,78	
	Index 2013=100									
Criminaliteit										
Samengestelde criminaliteitsindex								130	100	122
Gewelddelicten										
Zedendelicten										
Vermogen met geweld										
Diefstal zonder geweld										
Inbraken zonder geweld										
Vernielingen en delicten tegen openbare orde	205	239	265	258	244	135	184	126	100	142
Moord en doodslag										
Doorrijden na ongeval										
Fraude/bedrog										
Drugsmisdrijven										
Wapenmisdrijven										
Rijden onder invloed (provincie)	125	133	108	142	104	67	67	83	100	
Overlast										
Overlast totaal										
Fysieke verloedering										
Sociale overlast										
Verkeersoverlast										
Onveiligheidsbeleving										
Onveiligheidsgevoelens										
Vermijdingsgedrag										
Onveiligheidsperceptie										

^a Omdat kleine aantallen makkelijk zijn te herleiden tot specifieke zaken worden politiecijfers door het CBS afgerond op vijftallen.

Bijlage 5 Vernielingen en delicten tegen de openbare orde in de gemeente Bedum

Figuur b5.1 Vernielingen en delicten tegen de openbare orde – trends (gemeente Bedum)

Indexcijfers (2013=100)

Noot: Door de grote veranderingen in het aantal vernielingen en delicten tegen de openbare orde is de schaal van de figuur aangepast en wijkt deze af van de andere figuren.

Bijlage 6 Gemeenten waarvoor de NVI geregionaliseerd kan worden

In tabel b6.1 wordt een overzicht gegeven van de gemeenten uit 2014 waarvoor de NVI te regionaliseren is. In tabel b6.1 worden de gemeenten in drie categorieën ingedeeld: in de groene kolom staan de gemeenten waarvan de inwoners betrouwbaar zijn waargenomen tijdens twee of meer metingen van de VM sinds 2012. Voor deze gemeenten is de NVI zonder meer te regionaliseren. In de oranje kolom staan de gemeenten waarvan de inwoners betrouwbaar zijn waargenomen tijdens een meting van de VM sinds 2012. Voor deze gemeenten is de NVI te regionaliseren, maar is imputatie van de VM-gegevens nodig. In de rode kolom staan de gemeenten waarvan de inwoners niet betrouwbaar zijn waargenomen tijdens een meting van de VM sinds 2012. Voor deze gemeenten is de NVI niet te regionaliseren. Als de cijfers van de VM 2015 beschikbaar komen dan gaan 69 gemeenten van de oranje naar de groene categorie en gaan 17 gemeenten van de rode naar de oranje categorie. De groene categorie bestaat dan uit 127 gemeenten, de oranje categorie uit 93 gemeenten en de groene categorie uit 183 gemeenten.

Tabel b6.1 Overzicht van gemeenten waarvoor NVI te regionaliseren is

Goed te regionaliseren (58 gemeenten)	Te regionaliseren, maar imputatie van VM-gegevens nodig (145 gemeenten)	Niet te regionaliseren (200 gemeenten)
Alblasserdam, Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Amstelveen, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen (gemeente), Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hendrik-Ido-Ambacht, Hengelo (O.), Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oegstgeest, Oss, Papendrecht, Pijnacker-Nootdorp, Purmerend, Roosendaal, Rotterdam, Schiedam, 's-Gravenhage (gemeente), 's- Hertogenbosch, Sittard-Geleen, Sliedrecht, Spijkenisse, Súdwest- Fryslân, Tilburg, Utrecht (gemeente), Venlo, Vlaardingen, Voorschoten, Westland, Zaanstad, Zoetermeer, Zwijndrecht, Zwolle.	Aa en Hunze, Aalsmeer, Albrandswaard, Assen, Asten, Barendrecht, Barneveld, Bedum, Bergambacht, Bergen (NH.), Bernisse, Best, Binnenmaas, Blaricum, Bloemendaal, Bodegraven- Reeuwijk, Borger-Odoorn, Borsele, Boxtel, Brielle, Bunnik, Bunschoten, Capelle aan den IJssel, Castricum, Coevorden, Cromstrijen, De Marne, De Wolden, Den Helder, Diemen, Drechterland, Dronten, Duiven, Echt- Susteren, Edam-Volendam, Eemnes, Eemsmond, Elburg, Enkhuizen, Epe, Ermelo, Geldrop-Mierlo, Giessenlanden, Goeree-Overflakkee, Goes, Gorinchem, Graft-De Rijk, Haaren, Haarlemmerliede en Spaarwoude, Harderwijk, Hardinxveld-Giessendam, Haren, Heemstede, Heerhugowaard, Heeze- Leende, Heiloo, Hellevoetsluis, Heusden, Hillegom, Hollands Kroon, Hoogeveen, Huizen, Hulst, Kaag en Braassem, Kampen, Kapelle, Katwijk, Koggenland, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Langedijk, Lansingerland, Laren (NH.), Leerdam, Leiderdorp,	Aalburg, Aalten, Achtkarspelen, Alphen-Chaam, Ameland, Appingedam, Baarle-Nassau, Baarn, Beek (L.), Beemster, Beesel, Bellingwedde, Bergeijk, Bergen (L.), Bergen op Zoom, Berkelland, Bernheze, Beuningen, Beverwijk, Bladel, Boekel, Borne, Boxmeer, Bronckhorst, Brummen, Brunssum, Buren, Bussum, Cranendonck, Cuijk, Culemborg, Dalfsen, Dantumadiel, De Bilt, De Friese Meren, De Ronde Venen, Delfzijl, Deurne, Dinkelland, Doesburg, Doetinchem, Dongen, Dongeradeel, Drimmelen, Druten, Eersel, Eijsden-Margraten, Etten- Leur, Ferwerderadiel, Franekeradeel, Geertruidenberg, Geldermalsen, Gemert-Bakel, Gennep, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Groesbeek, Grootegast, Gulpen-Wittem, Haaksbergen, Halderberge, Hardenberg, Harlingen, Hattem, Heemskerk, Heerde, Heerenveen, Hellendoorn, het Bildt, Heumen, Hilvarenbeek, Hof van Twente, Hoogezand-Sappemeer, Horst aan de Maas, Houten, IJsselstein, Kerkrade,

Goed te regionaliseren (58 gemeenten)	Te regionaliseren, maar imputatie van VM-gegevens nodig (145 gemeenten)	Niet te regionaliseren (200 gemeenten)
	<p>Leudal, Lisse, Loon op Zand, Maasgouw, Medemblik, Meppel, Middelburg (Z.), Midden-Delfland, Midden-Drenthe, Molenwaard, Montferland, Nieuwkoop, Nijkerk, Noord-Beveland, Noordenveld, Noordoostpolder, Noordwijk, Noordwijkerhout, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Nunspeet, Opmeer, Oud-Beijerland, Ouder-Amstel, Ouderkerk, Overbetuwe, Pekela, Putten, Reimerswaal, Rheden, Ridderkerk, Rijnwaarden, Rijswijk (ZH.), Roermond, Schagen, Schermer, Scherpenzeel, Schoonhoven, Schouwen-Duiveland, Sint-Michielsgestel, Sluis, Soest, Someren, Stadskanaal, Stede Broec, Texel, Teylingen, Tholen, Tiel, Tynaarlo, Uithoorn, Urk, Valkenswaard, Veendam, Veere, Vianen, Vlagtwedde, Vlissingen, Vlist, Vught, Waalwijk, Waddinxveen, Wassenaar, Westerveld, Westervoort, Westvoorne, Woensdrecht, Zederik, Zevenaar, Zoeterwoude, Zuidplas</p>	<p>Kollumerland en Nieuwkruisland, Laarbeek, Landerd, Landgraaf, Landsmeer, Leek, Leeuwarderadeel, Leusden, Lingewaal, Lingewaard, Littenseradiel, Lochem, Lopik, Loppersum, Losser, Maasdonk, Maasdriel, Maassluis, Marum, Meerssen, Menameradiel, Menterwolde, Mill en Sint Hubert, Millingen aan de Rijn, Moerdijk, Montfoort, Mook en Middelaar, Muiden, Naarden, Neder-Betuwe, Nederlek, Nederweert, Neerijnen, Nieuwegein, Nuth, Oirschot, Oisterwijk, Oldambt, Oldebroek, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Ommen, Onderbanken, Oost Gelre, Oosterhout, Ooststellingwerf, Oostzaan, Opsterland, Oude IJsselstreek, Oudewater, Peel en Maas, Raalte, Renkum, Renswoude, Reusel-De Mierden, Rhenen, Rijssen-Holten, Roerdalen, Rozendaal, Rucphen, Schiermonnikoog, Schijndel, Schinnen, Simpelveld, Sint Anthonis, Sint-Oedenrode, Slochteren, Smalingerland, Son en Breugel, Staphorst, Steenbergen, Steenwijkerland, Stein (L.), Stichtse Vecht, Strijen, Ten Boer, Terneuzen, Terschelling, Tubbergen, Twenterand, Tytsjerksteradiel, Ubbergen, Uden, Uitgeest, Utrechtse Heuvelrug, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Veenendaal, Veghel, Veldhoven, Velsen, Venray, Vlieland, Voerendaal, Voorst, Waalre, Wageningen, Waterland, Weert, Weesp, Werkendam, West Maas en Waal, Weststellingwerf, Wierden, Wijchen, Wijdmeren, Wijk bij Duurstede, Winsum, Winterswijk, Woerden, Wormerland, Woudenberg, Woudrichem, Zaltbommel, Zandvoort, Zeevang, Zeewolde, Zeist, Zuidhorn, Zundert, Zutphen, Zwartewaterland.</p>